
Eugène Ionesco

KARALIUS
MIRŠTA

VEIKĖJAI

BERANŽĖ PIRMASIS,
karalius

KARALIENĖ MARGERITA,
pirmoji karaliaus Beranžė Pirmojo žmona

KARALIENĖ MARI,
antroji karaliaus Beranžė Pirmojo žmona

GYDYTOJAS,
kuris yra chirurgas, budelis, bakteriologas ir astrologas

ŽIULJETA,
tarnaitė, slaugė

SARGYBINIS

Pjesė buvo pastatyta 1962 m. gruodžio 15 d.

Théâtre de l'Alliance française Paryžiuje.

Režisierius Jacques Mauclair.

Sosto salė, kiek aptriušusi, lyg ir gotiško stiliaus. Scenos viduryje prie foninės sienos keletas laiptelių, vedančių į karaliaus sostą. Priešakyje, iš vienos ir kitos pusės, du mažesni sostai; tai abiejų karalienių, jo žmonų, sostai. Scenos dešinėje, gilumoje, mažos durelės į Karaliaus apartamentus. Scenos kairėje, gilumoje, kitos mažos durelės. Vėlgi kairėje, priešakyje, didelės durys. Tarp tų didelių ir mažųjų durų strėliškas langas. Kitas mažas langelis scenos dešinėje; mažos durelės toje pačioje pusėje scenos priešakyje. Prie didžiųjų durų - senas sargybinis, laikantis alebardą. Prieš pakylant uždangai, jai kylant ir jau pakilus, kurį laiką girdėti muzika, parodijuojanti XVII a. "Karaliaus kėlimosi ceremoniją"

SARGYBINIS (skelbia). Jo Didenybė karalius Beranžė Pirmasis. Tegyvuoja Karalius!

Karalius, purpuriniu apsiaustu, su karūna ant galvos, skeptru rankoje, gan smagių žingsniu įeina pro mažąsias duris iš kairės ir, perėjęs sceną, išeina pro dešiniąsias duris scenos gilumoje

SARGYBINIS (skelbia). Jos Didenybė karalienė Margerita, pirmoji Karaliaus žmona, su Žiuljeta, Jų Didenybių tarnaitė ir slaugė. Tegyvuoja Karalienė!

Margerita su Žiuljeta įeina pro dešiniąsias pirmojo plano duris ir išeina pro didžiąsias

SARGYBINIS (skelbia). Jos Didenybė karalienė Mari, antroji Karaliaus žmona, bet pirmoji jo širdyje, su Žiuljeta, Jų Didenybių tarnaitė ir slaugė. Tegyvuoja Karalienė!

Karalienė Mari su Žiuljeta įeina pro didžiąsias duris iš kairės ir išeina pro dešiniąsias pirmo plano duris. Mari atrodo patrauklesnė ir žavesnė už

Margeritą. Ant jos galvos karūna, ant pečių purpurinis apsiaustas. Be to, pasipuošusi brangenybėmis. Pro kairiąsias duris scenos gilumoje įeina Gydytojas

SARGYBINIS (*skelbia*). Jo įžymybė, ponas Karaliaus Gydytojas, chirurgas, bakteriologas, budelis ir Rūmų astrologas

Gydytojas eina iki scenos vidurio, paskui, lyg ką pamiršęs, grįžta ir išeina pro tas pačias duris. Sargybinis kiek patyli. Atrodo pavargęs. Atremia alebardą į sieną, pučia rankas, kad sušiltų

Šiuo metu jau turėtų būti šilta. Radiatoriau, įsijunk. Neveikia, ką padarysi. Radiatoriau, įsijunk. Deja, radiatorius šaltutėlis. Aš nekaltas. Jie net neįspėjo, kad atėmė iš manęs įgaliojimus rūpintis šiluma! Bent jau oficialiai nepranešė! Niekad nežinai, ką jie iškrės. (*Greitai vėl paima ginklą*)

Pro duris scenos gilumoje iš kairės vėl įžengia karalienė Margerita. Ji su karūna, purpurinis apsiaustas ne per švariausias. Atrodo rūstoka. Sustoja vidury scenos, arčiau rampos. Paskui ją eina Žiuljeta

Tegyvuoja Karalienė!

MARGERITA (*Žiuljetai, žvalgydamasi aplink*). Kiek dulkių! Ir nuorūkų.

ŽIULJETA. Grįžtu iš tvarto, Didenybe, mat melžiau karvę. Jau baigia užtrūkti. Nespėjau sutvarkyt svetainės.

MARGERITA. Čia tau ne svetainė. Tai sosto salė. Kiek kartų sakiau!

ŽIULJETA. Gerai, jeigu Jos Didenybė taip nori, tebūnie sosto salė. Nespėjau sutvarkyt svetainės.

MARGERITA. Šalta.

SARGYBINIS. Mėginau užkurti ugnį, Didenybe. Apšildymas neveikia. Radiatoriai nieko nenori girdėti. Dangus apsiniaukęs, nepanašu, kad debesis norėtų greit išsisklaidyti.

dyti. Saulė vėluoja. O girdėjau, kaip Karalius įsakė jai sušvisti.

MARGERITA. Žiūrėk tu man! Net saulė jau nebeklauso.

SARGYBINIS. Šiąnakt girdėjau trakstelint. Sienoj atsirado plyšys.

MARGERITA. Jau? Nieko sau! Nemaniau, kad taip greitai.

SARGYBINIS. Bandėm su Žiuljeta jį užkimšti.

ŽIULJETA. Prikėlė vidury nakties. Taip saldžiai miegojau!

SARGYBINIS. Jis vėl pasirodė. Gal dar pamėginti?

MARGERITA. Bergždžias triūsas. Siena nepataisoma. (*Žiuljetai*) Kur karalienė Mari?

ŽIULJETA. Tikriausiai dar užsiėmusi savo tualetu.

MARGERITA. Kurgi ne!

ŽIULJETA. Pabudo brėkstant.

MARGERITA. Ak, tik pamanykit!

ŽIULJETA. Girdėjau, kaip verkė miegamajame.

MARGERITA. Arba juokiasi, arba verkia - tiek ir temoka. (*Žiuljetai*) Tegu tuojau ateina. Pašaukite ją.

Pasirodo karalienė Mari, apsirengusi kaip anksčiau

SARGYBINIS (*akimirka prieš pasirodant karalienei Mari*). Tegyvuoja Karalienė!

MARGERITA (*Mari*). Jūsų labai raudonos akys, brangioji. Tai kenkia grožiui.

MARI. Žinau. .

MARGERITA. Tik nepradėkite žliumbti.

MARI. Deja, man taip sunku tvardyti.

MARGERITA. O svaibiausia, nepameskite galvos. Tai nieko nepadės. Viskas normalu, ar ne? Jūs šito laukėte. Jūs šito nebelaukiate.

MARI. Jūs šito ir .telaukėt.

MARGERITA. Laimei. Vadinasì, pats laikas. (*Žiuljetai*) Duokite gi jai kitą nosinę.

MARI. Aš vis tikėjausi...

MARGERITA. Beviltiška. Tikėtis, tikėtis! (*Trukteli pečiai*) Jų lūpose tik šitokie žodžiai, o akyse ašaros. Kas per manieras!

MARI. Ar matėte gydytoją? Ką jis sako?

MARGERITA. Tai, ką jūs žinote.

MARI. Gal jis klysta.

MARGERITA. Malonėkite vėl nepradėti su tuo savo tikėjimu. Ženklaì neapgauna.

MARI. O gal blogai juos išskaitėte.

MARGERITA. Objektvūs ženklai neapgauna. Pati žinote.

MARI (*žiūrėdama į sieną*). Ak, tas plyšys!

MARGERITA. Ir jūs jį matote? Kol kas tik tiek. Jūs kalta, kad jis nepasiruošęs, jūs kalta, kad šitai užklups jį netikėtai. Jūs jam nepaaiškinot, dar klaidinot. O! Koks saldus gyvenimas! Nuolat baliai, pramogos, eitynės; iškilmingi pietūs, jūsų fejerverkai ir puotos su fejerverkais, vestuvės ir povestuvinės kelionės! Kiek turėjot povestuvinių kelionių?

MARI. Švęsdavom sutuoktvių metines.

MARGERITA. Švęsdavot jas keturiskart per metus. Sakydavot: "Reikia smagiai gyventi"...

MARI. Jis taip mėgsta šventes.

MARGERITA. Vyras žino. O elgiasi, lyg nežinotų! Žino ir užmiršta. O juk jis karalius. Jis neturi teisės užmiršti. Jo žvilgsnis privalo būt nukreiptas į priekį, jis turi žinoti visus etapus, tiksliai žinoti, kiek truks jo kelias, matyti jo pabaigą.

MARI. Vargšelis, mano brangusis karalius.

MARGERITA (*Žiuljetai*). Duokit jai dar vieną nosinę. (*Mari*) Na pasistenkite būt linksmesnė! Jūs įpiršite jam savo ašaras, tai užkrečiama. Jau ir taip leisgyvis. Jūsų įtaka tiesiog nepakenčiama. Ką gi! Jūs jam buvot mielesnė už mane, ką padarysi! Aš nepavydėjau, o, nė kiek. Tik mačiau, kad tai nėra išmintinga. Dabar jūs niekuo nebegalite jam padėti. Ir štai stovite paplūdusi ašarom ir nebesipučiat prieš mane. Ir žvilgsnyje nebeįžiūriu paniekos. Kur dingo jūsų žūlumai, ironiška šypsena, patyčios? Nagi, atsibuskite. Sėskite į savo vietą, pasistenkite laikytis tiesiai. O, vis dar su savo gražiaisiais karoliais? Nagi, sėskit į savo vietą.

MARI (*atsisėdusi*). Neįstengsiu jam pasakyti.

MARGERITA. Pati tai padarysiu. Esu pripratusi prie nemalonių pareigų.

MARI. Nesakykit. Ne, ne, prašau. Maldauju, nieko nesykykit.

MARGERITA. Maldauju, leiskite man elgtis, kaip noriu. Tačiau kai kada jums teks dalyvauti, kad ceremonija vyktų kaip pridera. Jūs mėgstate ceremonijas.

MARI. Tik ne šita.

MARGERITA (*Žiuljetai*). Sutvarkykite mūsų šleifus kaip pridera.

ŽIULJETA. Taip, Didenybė. (*Daro, kaip įsakyta*)

MARGERITA. Be abejonės, nebus taip linksma, kaip per jūsų taip mėgstamus vaikų balius, senelių balius, jaunavedžių balius, išnešusiųjų sveiką kailį balius, apdovano-tųjų balius, moterų literačių balius, balių organizatorių balius ir begalę kitų balių. Tai bus šeimyninis balius be šokėjo ir be šokio.

MARI. Ne, nieko jam nesykykit. Būtų geriau, kad jis nesuprastų.

MARGERITA. ...Ir kad baigtų su daina lūpose? Tai neįmanoma.

MARI. Jūs neturite širdies.

MARGERITA. Turiu, turiu, ji plaka.

MARI. Jūs nehumaniška.

MARGERITA. Ką jūs tuo norite pasakyti?

MARI. Tai baisu, jis nepasiruošęs.

MARGERITA. Ir jūs kalta, kad nepasiruošęs. Jis kaip tas keleivis, kur užtrunka smuklėse, visai pamiršęs, kad kelionės tikslas nėra smuklė. Kai primindavau, jog reikia žinoti, kas tavęs laukia, jūs sakydavot, kad aš pedantė ir kad išsidirbinėju.

ŽIULJETA (*i šalį*). Žinoma, išsidirbinėjat.

MARI. Kad jau nėra kitos išeities, bent pasakykite jam kuo švelniau. Atsargiai, labai atsargiai.

MARGERITA. Jis turėjo būti jau seniai pasiruošęs, visada pasiruošęs. Jis turėjo sau tatau kartoti kiekvieną dieną. Kiek laiko nuėjo vėjais! (*Žiuljetai*) Ko čia žiūrit į mus kaip paklaikus? Tikiuosi, kad bent jūs nesugriūsit? Galite eiti sau, tik ne per toliausiai, pašauksim, kai reikės.

ŽIULJETA. Tai nebešluoti svetainės?

MARGERITA. Per vėlu. Tiek to. Eikite.

Žiuljeta išeina pro dešiniąsias duris

MARI. Prašau jūsų, pasakykit apie tai jam švelniai. Neskuobėdama. Jo širdis gali sustoti.

MARGERITA. Nebėra laiko neskubėti. Atėjo galas jūsų kvailiojimams, galas jūsų dykinėjimui, galas laimingoms dienoms, galas puotoms, galas striptizams. Galas. Jūs tempėt iki paskutinio mirksnio, mes nebegalime gaišti nė valandėlės, nes jau atėjo paskutiniai. Mums liko keletas akimirkų, per kurias reikia padaryti viską, kas turėjo būti daryta metų metais, metų metais. Aš jums pasakysiu, kai reikės palikti mudu vienus. Nusiraminkite, jūs dar turite suvaidinti savo rolę. Paskui aš jam padėsiu.

MARI. Tai bus sunku, oi, kaip sunku.

MARGERITA. Sunku ir man, ir jam. Neverkšlenkit. Kartoju, patariu, įsakau.

MARI. Jis nesutiks.

MARGERITA. Iš pradžių.

MARI. Aš jį sulaikysiu.

MARGERITA. Tegul geriau nesitraukia, arba vargas jums! Tatai turėtų įvykti deramai. Tegul tai bus pergalė, triumfas! Jau seniai jis to nepatyrė. Jo rūmai - vieni griuvėsiai. Jo žemės - pūdymai. Kalnai susmego. Jūra išplovė pyliumus, užtvindė šalį. Jis jos nebeprižiūri. Jis viską užmiršo jūsų glėbyje - man šlykštus jūsų rankų kvapas. Koks blogas skonis! Ką gi, toks buvo jo skonis. Užuoat tvirtinės dirvožemį, jis leidžia hektarų hektarams grimzti į prarają.

MARI. Kokia jūs apdairi! Beje, neįmanoma kovoti su žemės drebėjimais.

MARGERITA. Kaip jūs mane erzinat!.. Jis galėjo sutvirtinti dirvožemį, prisodinti smėlynuose spygliuočių, užpilti cementu žemes, kurioms gresia pavojus. Bet kur tau! Karalystė dabar skylėta kaip šveicariškas sūris.

MARI. Nepakovosi su likimu, natūraliom erozijom.

MARGERITA. O ką jau kalbėti apie visus tuos pragaištingus karus? Kareiviai miegodavo prisisprogę naktį ar šiaip prisiputę kareivinėse, o kaimynai tuo metu perstatinėjo pasienio stulpus. Nacionalinė teritorija susitraukė. Kareiviai nenorėjo kariauti.

MARI. Tie, kurie negali dėl įsitikinimų.

MARGERITA. Mūsų šaly juos vadino negalinčiais kariauti dėl įsitikinimų. Priešų armijose tokius vadindavo bailiais, dezertyrais ir sušaudydavo. Pati matote, kas iš to išejo: tokios pragarmės, kad net galva svaigsta, miestai, sugriauti iš pamatų, suniokoti baseinai, neveikiančios kavi-

nės. Jaunimas masiškai emigruoja. Kai jis pradėjo valdyti, šalyje buvo devyni milijardai gyventojų.

MARI. Per daug. Jiems trūko vietos.

MARGERITA. Dabar teliko tūkstantis senių. Mažiau. Kol kalbu, jie miršta.

MARI. Dar yra keturiasdešimt penki jaunuoliai.

MARGERITA. Tie, kurių nepriėmė kitur. Bet ir nieko jiems nepadarė - jėga sugražino. Beje, jie greitai sensta. Repatrijuoti dvidešimt penkerių metų, po dviejų dienų tapo aštuoniasdešimtmečiais. Tik nesakykite, kad jie sensta normaliai.

MARI. Betgi Karalius dar visai jaunas.

MARGERITA. Buvo jaunas vakar, buvo jaunas šią naktį. Tuoju pamatysite.

SARGYBINIS (skelbia). Štai grįžta Jo Įžymybė Gydytojas. Jo Įžymybė, Jo Įžymybė.

*Pro didžiąsias duris iš kairės įeina Gydytojas;
durys pačios atsidaro ir užsidaro. Jis panašus ir į
astrologą, ir į budelį. Ant galvos smaila kepurė,
žvaigždės. Apsigaubęs raudonu apsiaustu su kapi-
šonu, rankoje didelis žiūronas*

GYDYTOJAS (Margeritai). Laba diena, Didenybe. (Mari) Laba diena, Didenybe. Tegul Jūsų Didenybės man atleis, kiek užtrukau, ateinu tiesiai iš ligoninės, ten atlikau keletą chirurginių intervencijų, nepaprastai įdomių mokslui.

MARI. Karalius neoperuotinas.

MARGERITA. Iš tiesų, neoperuotinas.

GYDYTOJAS (žiūri į Margeritą, paskui į Mari). Žinau. Jo Didenybė ne.

MARI. Daktare, ar yra kas naujo? Gal kiek pagerėjo, ar ne? Ar pagerėjimas įmanomas?

GYDYTOJAS. Tai tipiška situacija, kuri negali pasikeisti.

MARI. Tikrai, jokios vilties, jokios vilties. (*Žiūrėdama į Margeritą*) Ji nenori, kad turėčiau vilties, ji tai draudžia.

MARGERITA. Daugelį žmonių yra apėmusi didybės beprotybė. Jus - menkybės beprotybė. Ar kas matė tokią karalienę? Man gėda už jus. O! Ji vėl ruošiasi žliumbti.

GYDYTOJAS. Tiesą sakant, yra šokių tokių naujienų, jei leisite.

MARI. Kokių naujienų?

GYDYTOJAS. Naujienų, kurios tik patvirtina ankstesnius ženklus. Susidūrė Marsas su Saturnu.

MARGERITA. Šito buvo laukta.

GYDYTOJAS. Abi planetos sprogo.

MARGERITA. Logiška.

GYDYTOJAS. Saulė neteko nuo penkiasdešimties iki septyniasdešimt penkių procentų savo pajėgumo.

MARGERITA. Savaimė aišku.

GYDYTOJAS. Saulės Šiaurės poliuje sninga. Paukščių Takas, rodos, limpa į krūvą. Kometa išseko iš nuovargio, paseno, vyniojasi į savo uodegą, sukasi aplink save kaip dvesiantis šuo.

MARI. Netiesa, jūs perdedate. Taip, taip, perdedat.

GYDYTOJAS. Ar norite pažiūrėti per žiūroną?

MARGERITA. (*Gydytojui*). Nėra reikalo. Tikime. Kas dar?

GYDYTOJAS. Pavasaris, kurį mes jautėm čia dar vakar vakare, praėjo prieš pustrėčios valandos. Dabar lapkritis. Kitapus valstybės sienų ėmė želti žolė. Ten sužaliavo medžiai. Visos karvės kasdien atsiveda po du veršiukus, vieną ryte, kitą popiet, maždaug penktą — penkiolika šeštos. Pas mus lapai nudžiūvo, krenta. Medžiai dūsauja ir miršta. Žemė skeldėja dar labiau nei paprastai.

SARGYBINIS (*skelbia*). Karalystės meteorologijos tarnyba praneša, kad oras blogas.

MARI. Girdžiu, kaip skeldėja žemė, girdžiu, tikrai, o varge, girdžiu!

MARGERITA. Tai plyšys didėja ir plečiasi.

GYDYTOJAS. Danguje plykstelėjo žaibas, iš debesų lyja varlėm, dunda griaustinis. Jo negirdėti, nes jis nebylys. Dvidešimt penki gyventojai ištirpo. Dvylika prarado galvas. Jos nukirstos. Šįkart be mano intervencijos.

MARGARETA. Tikrų tikriausi ženklai.

GYDYTOJAS. Kita vertus...

MARGERITA (*nutraukia*). Gana, nebetęskit. Panašiais atvejais visada taip būna. Žinome.

SARGYBINIS (*skelbia*). Jo Didenybė Karalius! (*Muzika*)
Dėmesio, Jo Didenybė. Tegyvuoja Karalius!

Karalius įeina pro galines duris iš dešinės. Jis basas.

Žiuljeta seka įkandin

MARGERITA. Kur jis pametė savo šlepetes?

ŽIULJETA. Jos čia, Valdove.

MARGERITA (*Karaliui*). Koks netikęs įprotis vaikščioti basam.

MARI (*Žiuljetai*). Greičiau užmaukite jam šlepetes. Dar persišaldys.

MARGERITA. Nesvarbu, ar persišaldys, ar ne. Paprasčiau: siai tai blogas įprotis.

Kol Žiuljeta mauna Karaliui šlepetes, o Meri eina jo sutikti, visą laiką girdime karališkąją muziką

GYDYTOJAS (*nužemintai ir pataikūniškai lenkdamasis*). Drįstu palinkėti Jūsų Didenybei labų dienų. Ir viso geriausio.

MARGERITA. Dabar tai tik tuščia formulė.

KARALIUS (*Mari, paskui Margeritai*). Laba diena, Mari. Laba diena, Margerita. Tu vis dar čia? Norėjau pasakyti,

tu jau čia! Kaip sekasi? Man nekaip! Gerai nežinau, kas darosi. Sqnariai kiek sustingę, vos vos atsikėliau, skauda kojas! Man reikia kitų šlepečių. Gal išaugau! Blogai miegojau: žemė skeldėja, valstybės sienos traukiasi, gyvuliai baubia, sirenos staugia Iš tiesų labai daug triukšmo. Matyt, teks įvesti tvarką. Pamėginsiu tuo užsiimti. Oi, kaip skauda visus šonus! (*Daktarui*) Laba diena, Daktare. Ar man ne radikulitas? (*Kitiems*) Laukiu vieno inžinieriaus... užsieniečio. Mūsiškiai nieko nebeverti. Jiems nė motais. Be kita ko, jų ir nėra. Kodėl uždarė Politechnikos mokyklą? Ak, tiesa! Ji prasmego skylėn. Tai kam statyti ką nors kita, jei viskas prasmenga skylėn? Be to, man skauda ir galvą. O dar tie debesys... Aš uždraudžiau debesis. Debesys! Gana lietaus. Sakau: gana lietaus. Sakau: gana. Ak! Kad ir ką jam! Varo savo, idiotiškas debesis. Kada gi baigs barstyti tuos lašus. Kaip koks senas mižnius. (*Žiuljetai*) Ko taip žiūri į mane? Šiandien tu tokia raudona. Mano miegamajame pilna voratinklių. Eik ir nugraibyk.

ŽIULJETA. Visus nušluosčiau, kol jūsų Didenybė dar miegojo. Nežinau, iš kur jie randasi. Dygsta kaip grybai po lietaus.

GYDYTOJAS (*Margeritai*). Matot, Didenybė. Kuo toliau, tuo labiau viskas pasitvirtina.

KARALIUS (*Mari*). Kas tau, gražuole?

MARI (*sumizgusi*). Nežinau... nieko... Man nieko.

KARALIUS. Tavo akys įkritisios. Tu verkei? Kodėl?

MARI. O Dieve!

KARALIUS (*Margeritai*). Draudžiu teikti jai skausmo. Ir kodėl ji pasakė: "O Dieve!"

MARGERITA. Yra toks posakis. (*Žiuljetai*) Eik ir vėl nušluostyk voratinklius.

KARALIUS. Taip, taip! Tie voratinkliai, bjauru į juos žiūrėti. Paskui sapnuoji košmarus.

MARGERITA (*Žiuljetai*). Nagi, pajudėkit, ko čia stypsot. Gal nebemokate darbuotis šluota?

ŽIULJETA. Kad manoji visai nusidėvėjus. Reikėtų naujos, net viso tuzino. (*Išeina*)

KARALIUS. Ko jūs visi taip žiūrit į mane? Ar kas nors nenormalu? Nebėra nieko nenormalaus, nes visa, kas normalu, tapo įprasta. Taigi viskas gerai.

MARI (*puldama prie Karaliaus*). Karaliau, jūs šlubuojate.

KARALIUS (*žengia porą trejetą žingsnių kiek šlubčiodamas*). Aš šlubuoju? Aš nešlubuoju. Aš kiek šlubuoju.

MARI. Jums skauda, aš jus prilaikysiu.

KARALIUS. Man neskauda, kodėl man turėtų skaudėti? Taip, skauda, vos vos. Nieko tokio. Nėra reikalo mane prilaikyti. Bet man būtų malonu, kad prilaikytum.

MARGERITA (*eidama prie Karaliaus*). Valdove, turiu jums pranešti.

MARI. Ne, tylėkite.

MARGERITA (*Mari*). Tylėkite.

MARI (*Karaliui*). Ji sako netiesą.

KARALIUS. Ką pranešti? Kas netiesa? Mari, iš kur tokia neviltis? Kas jums yra?

MARGERITA (*Karaliui*). Valdove, privalome pranešti, kad jūs mirsite.

GYDYTOJAS. Deja, taip, Didenybe.

KARALIUS. Betgi, suprantama, aš tai žinau. Mes visi tai žinome. Galėsite priminti, kai ateis laikas. Margerita, kas per manija paistyti nemalonius dalykus vos prašvitus.

MARGERITA. Jau vidurdienis.

KARALIUS. Ne vidurdienis. Ak, taip, vidurdienis. Tai kas? O man rytas. Aš dar nieko nevalgiau. Tegu atneša pusryčius. Tiesą sakant, nesu per daug alkanas. Daktare, duokite piliulių apetitui sužadinti ir išjudinti kepenis. Mano liežuvis tikriausiai apsivėlęs, ar ne? (*Rodo daktarui liežuvį*)

GYDYTOJAS. Tikrai, Didenybe.

KARALIUS. Kepenys aptingo. Vakar vakare negėriau nė lašo, burna apkartusi.

GYDYTOJAS. Didenybe, karalienė Margerita sako teisybę, jūs mirsite.

KARALIUS. Ir vėl savo! Man nusibodo! Aš mirsiu, taip, mirsiu. Po keturiasdešimties metų, po penkiasdešimties, po trijų šimtų metų. Ar vėliau. Kai norėsiu, kai turėsiu laiko, kai pats nuspręsiu. Na o kol kas imkimės karalystės reikalų. (*Lipa sosto laipteliais*) Oi! Kaip skauda kojas, gelia strėnas! Aš peršalau tuose blogai šildomuose rūmuose, kur per išdaužytus langus švilpia vėtros ir skersvėjai. Ar stogą jau pataisė? Niekas nebedirba. Reikės pačiam to imtis! Turėjau kitų reikalų. Niekuo negali pasikliauti. (*Mari, bandančiai jį palaikyti*) Ne, aš pats. (*Ramstosi skeptru kaip lazda*) Iš to skeptro dar šiokia tokia nauda. (*Sunkiai pavyksta atsisėsti, ne be karalienės Mari pagalbos*) Nereikia, nereikia, pats galiu. Va ir sėdžiu! Oi! Koks kietas pasidarė sostas. Galėtų pakeisti sėdynę. Kaip šįryt gyvuoją šalis?

MARGERITA. Jos liekanos.

KARALIUS. Užtat kokios gražios liekanos! Šiaip ar taip, reikia ja pasirūpinti. Veikla jus paners į kitokias mintis. Tegul ateina ministrai. (*Pasirodo Žiuljeta*) Atveskite ministrus, jie tikriausiai dar miega. Įsivaizduoja, kad nebėra darbo.

ŽIULJETA. Jie išvyko atostogų. Ne per toliausiai, nes žemės sumažėjo, susitraukė. Jie kitame karalystės gale, tai yra už dviejų žingsnių, pamiškėj, ant upelio kranto. Jie žuvauja, tikisi mat sugauti žuvies ir pamaitinti gyventojus.

KARALIUS. Atveskite juos iš pamiškės.

ŽIULJETA. Jie neateis, jie atostogauja. Dėl viso pikto pasižiūrėsiu. (*Žiūri pro langą*)

KARALIUS. Kokie nedisciplinuoti!

ŽIULJETA. Jie įkrito į upelį.

MARI. Pamėgink juos sužvejoti.

Žiuljeta išeina

KARALIUS. Jei šalyje būtų pora kitų valdžios specialistų, tuos atleisčiau.

MARI. Rasime kitų.

GYDYTOJAS. Neberasime, Didenybe.

MARGERITA. Neberasime, Beranžė.

MARI. Rasime, tarp mokyklinukų, kai jie užaugs. Reikia luktelėti. O tiedu sužvejoti kuo puikiausiai tvarkys einamuosius reikalus.

GYDYTOJAS. Mokykloje liko tik keletas idiotų, apsigimusių debilų, mongolų, hidrocefalų.

KARALIUS. Rasė ne per sveikiausia, ką ir kalbėti. Pasi-stenkite, Daktare, juos išgydyti ar bent apgydyti. Kad jie išminktų nors pirmas keturias ar penkias abėcėlės raides. Kadaise tokius žudydavo.

GYDYTOJAS. Jo Didenybe nebegalėtų sau šito leisti! Jis liktų be pavaldinių.

KARALIUS. Tai tegul nors ką jiems padaro!

MARGERITA. Nieko nebegalima apgydyti, nieko nebegalima išgydyti, jūs pats nebegalite išgyti.

GYDYTOJAS. Valdove, jūs nebegalite išgyti.

KARALIUS. Aš nesergu.

MARI. Jis gerai jaučiasi. (Karaliui) Tiesa?

KARALIUS. Tik retkarčiais pasuka sąnarius. Nieko tokio. Dabar jaučiuosi daug geriau.

MARI. Matot, matot, jis sako, kad jaučiasi gerai.

KARALIUS. Netgi labai gerai.

MARGERITA. Tu mirsi po pusantros valandos, tu mirsi spektaklio pabaigoj.

KARALIUS. Ką čia šnekat, brangute? Visai nejuokinga.

MARGERITA. Tu mirsi spektaklio pabaigoj.

MARI. O Dieve!

GYDYTOJAS. Taip, Valdove, jūs mirsite. Rytoj rytą jums nebeteks pusryčiauti. O šį vakarą vakarieniauti. Virėjas išjungė dujas. Nusiima prijuostę. Visiems laikams krauna į indaują staltieses ir servetėles.

MARI. Nesakykite taip greit, nesakykite taip garsiai.

KARALIUS. Kas išdrįso duoti tokius įsakymus manęs neat-siklausęs? Aš sveikas. Jūs tyčiojatės. Melagiai. (*Margeritai*) Tu visada laukei mano mirties. (*Mari*) Ji visada laukė mano mirties. (*Margeritai*) Aš mirsiu, kai norėsiu, aš - Karalius, aš pats sprendžiu.

GYDYTOJAS. Jūs praradote galią spręsti pats vienas, Didenybe.

MARGERITA. Tu net nebegali nesirgti.

KARALIUS. Aš nesergu. (*Mari*) Argi nesakei, kad aš nesergu? Aš vis dar gražus.

MARGERITA. O skausmai?

KARALIUS. Praėjo.

MARGERITA. Kiek pajudėk, ir pamatysi.

KARALIUS (*ką tik atsisėdęs, stojasi*). Ai!.. Mat neįsikalčiau į galvą, kad man neskauda. Neturėjau laiko apie tai galvoti! Dabar galvoju ir gyju. Karalius pats išsigydo, tik buvau per daug užsiėmęs karalystės reikalais.

MARGERITA. Kokia čia tavo karalystė! Tu nebegali jos valdyti, pats matai, tik nenori prisipažinti. Tu nebeturi galios sau, galios savo pavaldiniams. Tu nebegali sulaikyti smukimo, tu nebeturi galios mums.

MARI. Tu visada turėsi galios man.

MARGERITA. Net ir jums.

Ieina Žiuljeta

ŽIULJETA. Ministrų nebegalima sužvejoti. Upelis, į kurį jie įkrito, su visais šlaitais ir pakraščių gluosniais nutūkėjo į bedugnę.

KARALIUS. Suprantu. Tai sąmokslas. Jūs norite, kad aš atsisakyčiau sosto.

MARGERITA. Taip būtų geriau. Atsisakyk savo noru.

GYDYTOJAS. Atsisakykite, Valdove, taip geriau.

KARALIUS. Kad atsisakyčiau?

MARGERITA. Taip. Atsisakyk morališkai, administraciškai.

GYDYTOJAS. Ir fiziškai.

MARI. Nesutik. Neklausyk jų.

KARALIUS. Jie bepročiai. Arba išdavikai.

ŽIULJETA. Valdove, vargšas Valdove, Valdove, vargšas Valdove.

MARI (Karaliui). Juos reikia areštuoti.

KARALIUS (Sargybiniui). Sargybini, areštuok juos.

MARI. Sargybini, areštuok juos. *(Karaliui)* Va šitaip. Įsakinėk.

KARALIUS (Sargybiniui). Areštuok visus. Uždaryk į bokštą. Ne, bokštas nugriuvo. Išvesk juos, užrakink rūsy, požemio kalėjime arba triušidėj. Areštuok juos, visus. Įsakau.

• **MARI (Sargybiniui).** Areštuok juos.

SARGYBINIS (nė nekrusteldamas). Jo Didenybės vardu... aš jus... aš jus areštuojau.

MARI (Sargybiniui). Nagi judinkis.

ŽIULJETA. Jis pats save areštavo.

KARALIUS (Sargybiniui). Tai vykdyk, Sargybini, vykdyk.

MARGERITA. Matai, kad jis nebegali pajudėti. Jam podagra. Reumatas.

GYDYTOJAS (*rodydamas į Sargybinį*). Valdove, armija paralyžiuota. Nežinomas virusas įsibrovė į jos smegenis ir sabotuoja vadavietę.

MARGERITA (*Karaliui*). Puikiai matai, Didenybe, tavo paties įsakymai jį paralyžiuoja.

MARI (*Karaliui*). Netikėk ja. Ji nori tave užhipnotizuoti. Valia - čia svarbiausia. Sukaupk visą savo valią.

SARGYBINIS. Aš jus... Karaliaus vardu... aš jus... (*Nutyla pražiota burna*)

KARALIUS (*Sargybiniui*). Kas tau atsitiko? Kalbėk, veik. Gal manai, kad esi statula?

MARI (*Karaliui*). Neuždavinėk jam klausimų. Nediskutuok. Įsakinėk. Įsuk jį į savo valios sūkurį.

GYDYTOJAS. Jie nebegali judėti, matot, Didenybe. Jis nebegali kalbėti, jis suakmenėjo. Jis jūsų nebeklauso. Tai charakteringas simptomas. Medicinos požiūriu viskas aišku.

KARALIUS. Dar pažiūrėsim, ar aš nebeturiu galios.

MARI (*Karaliui*). Įrodyk, kad turi. Gali, jei nori.

KARALIUS. Įrodau, kad noriu, įrodau, kad galiu.

MARI. Pirmiausia atsistok.

KARALIUS. Stojuos. (*Raukydamasis, didžiulėm pastangom stojasi*)

MARI. Matai, kaip paprasta.

KARALIUS. Matote, kaip paprasta. Jūs tauškaliai. Šamoklininkai, bolševikai. (*Eina. Mari, norinčiai padėti*) Ne, ne, aš pats... nes galiu vienas pats. (*Krenta. Žiuljeta puola jo kelti*) Atsikelsiu vienas pats. (*Iš tiesų, atsikelia pats, bet sunkiai*)

SARGYBINIS. Tegyvuoja Karalius! (*Karalius parkrinta*) Karalius miršta.

MARI. Tegyvuoja Karalius.

Karalius, pasiremdamas skeptru, sunkiai keliasi

SARGYBINIS. Tegyvuoja Karalius. (*Karalius vėl parkrinta*)
Karalius mirė.

MARI. Tegyvuoja Karalius! Tegyvuoja Karalius!

MARGERITA. Kas per komedija!

Karalius sunkiai pakyla. Žiuljeta, kažkur dingusi, vėl pasirodo

ŽIULJETA. Tegyvuoja Karalius!

Ji vėl dingsta. Karalius parkrinta

SARGYBINIS. Karalius miršta.

MARI. Ne. Tegyvuoja Karalius! Kelkis. Tegyvuoja Karalius!

ŽIULJETA (*kol Karalius keliasi, ji tai pasirodo, tai dingsta*).
Tegyvuoja Karalius!

SARGYBINIS. Tegyvuoja Karalius!

Ši scena turi būti suvaidinta kaip tragiškas lėlių teatro spektaklis

MARI. Matote, jam pagerėjo.

MARGERITA. Tai priešmirtinis pagerėjimas, ar ne, Daktare?

GYDYTOJAS (*Margeritai*). Akivaizdu, tai tik priešmirtinis pagerėjimas.

KARALIUS. Paprasčiausiai ėmiau ir paslydau. Kiekvienam gali pasitaikyti. Ir pasitaiko. Karūną! (*Jam krentant karūna nusirito ant žemės. Mari užmauna karūną Karaliui ant galvos*) Tai blogas ženklas.

MARI. Netikėk tuo.

Nukrenta karaliaus skeptras

KARALIUS. Tai blogas ženklas.

MARI. Netikėk tuo. (*Paduoda jam skeptrą*) Laikyk stipriai rankoje. Sugniaužk kumštį.

SARGYBINIS. Tegyvuoja, tegyvuoja... (*Paskui nutyla*)

GYDYTOJAS (*Karaliui*). Didenybė...

MARGERITA (*Gydytojui, rodydama j Mari*). Šitai reikia užčiaupti burną; kaišioja liežuvį kur reikia ir kur nereikia. Tegul nebekalba be mūsų leidimo.

Mari sustingsta

MARGERITA (*Gydytojui, rodydama j Karalių*). Dabar bandykite jam paaiškinti.

GYDYTOJAS (*Karaliui*). Didenybė, prieš dešimtis metų ar prieš trejetą dienų jūsų imperija klestėjo. Per tris dienas jūs pralaimėjote visus laimėtuosius karus. O pralaimėtuosius perpralaimėjote. Nuo tada, kai visas derlius supuvo ir kai mūsų žemyną nuniokojo dykuma, augalija apklėstė kaimyninės šalys, kurios aną ketvirtadienį dar buvo dykos. Raketos, kurias norite paleisti, nebeišskrenda. Arba atsikabina ir minkštai šlepteli ant žemės.

KARALIUS. Techniniai nesklandumai.

GYDYTOJAS. Anksčiau jų nebuvo.

MARGERITA. Sėkmei atėjo galas. Privalai suprasti.

GYDYTOJAS. Jūsų skausmai, gėlos...

KARALIUS. Anksčiau niekad jų nejaučiau. Pirmą kartą.

GYDYTOJAS. Būtent. Tai ir yra ženklas. Jie užėjo staiga, ar ne?

MARGERITA. Turėjai būti tam pasiruošęs.

GYDYTOJAS. Jie užėjo staiga, jūs nebevaldote savo kūno. Jūs tai suvokiate, Valdove. Žvelkite tiesai į akis. Na, drąsiau!

KARALIUS. Aš atsistojau. Jūs meluojat. Aš atsistojau.

GYDYTOJAS. Jums labai skauda, ir dar kartą atsistoti nebepajėgsite.

MARGERITA. Žinoma, tai truks neilgai. (*Karaliui*) Ar dar gali ką nors padaryti? Ar gali duoti įsakymą, kuris būtų įvykdytas? Ar gali ką nors pakeisti? Na pamėgink.

KARALIUS. Viskas išklero tik todėl, kad nesukaupiau vailos. Paprasčiausias aplaidumas. Viskas bus gerai. Viskas bus pataisyta, atnaujinta. Dar pamatysit, ką galiu. Sargybini, nestypsok, eikš čia.

MARGERITA. Jis negali. Jis gali paklusti tik kitiems. Sargybini, ženk du žingsnius. (*Sargybinis žengia du žingsnius į priekį*) Sargybini, grįžk atgal

Sargybinis žengia du žingsnius atgal.

KARALIUS. Tegul nukrenta Sargybinio galva, tegul nukrenta Sargybinio galva! (*Sargybinio galva tik pasvyra dešinėn, paskui kairėn*) Jo galva nukris, jo galva nukris.

MARGERITA. Ne. Ji tik kliba. Kaip ir anksčiau.

KARALIUS. Tegul nukrenta Gydytojo galva, kaipmat! Tekrenta, tekrenta!

MARGERITA. Gydytojo galva laikosi ant pečių taip tvirtai, kaip niekad.

GYDYTOJAS. Atleiskite, man taip nesmagu.

KARALIUS. Tegul nukrenta ant žemės Margeritos karūna, tegul nukrenta jos karūna.

Ir vėl nukrenta ant žemės Karaliaus karūna. Margerita ją pakelia

MARGERITA. Aš tau ją uždėsiu.

KARALIUS. Ačiū. Kas čia per burtai? Kaip jums pavyksta ištrūkti iš mano galios? Tik nemanykite, kad taip bus ir toliau. Aš surasiu tos netvarkos priežastį. Matyt, kažkas surūdijo mechanizme ir subtiliose jungtyse.

MARGERITA (*Mari*). Dabar gali kalbėti. Mes tau leidžiame.

MARI (*Karaliui*). Liepk man ką nors padaryti, ir aš pa-

darysiu. Duok man įsakymą. Valdove, įsakyk. Aš paklusiui tau.

MARGERITA (*Gydytojai*). Ji mano, kad tai, ką ji vadina meile, gali padaryti neįmanomą dalyką. Sentimentalus prietaras. Viskas pasikeitė. Ką čia ir kalbėti. Mes jau anapus šito. Jau anapus.

MARI (*kuri nuslinko atbula dešinėn ir stovi prie lango*). Įsakyk, Karaliau. Įsakyk, mylimasis. Pažiūrėk, kokia aš graži. Kaip kvepiu. Įsakyk, kad priečiau prie jūsų, pabučiuosiu jus.

KARALIUS (*Mari*). Eikš pas mane, apkabink mane. (*Mari nepajuda iš vietos*) Girdi?

MARI. O taip, girdžiu. Aš tuojuau.

KARALIUS. Eikš pas mane.

MARI. Labai norėčiau. Aš tuojuau. Tuojuau. Rankos nekyla.

KARALIUS. Tada šok. (*Mari nė krust*) Šok. Ar bent apsisuk, nueik prie lango, atidaryk jį ir uždaryk.

MARI. Negaliu.

KARALIUS. Tau tikriausiai susuko sprandą, be jokių abejonių, susuko sprandą. Eikš pas mane.

MARI. Klausau, Valdove.

KARALIUS. Eikš pas mane šypsodamasi.

MARI. Klausau, Valdove.

KARALIUS. Tai ir daryk, kas sakoma!

MARI. Nebežinau, kaip vaikščiojama. Staiga pamiršau.

MARGERITA (*Mari*). Ženk pora žingsnių link jo.

Mari žengteli Karaliaus link

KARALIUS. Na, matote, ji eina.

MARGERITA. Todėl, kad aš liepiu. (*Mari*) Stok. Sustok.

MARI. Atleisk, Didenybe, aš nekalta.

MARGERITA (*Karaliui*). Ar nori dar įrodymų?

KARALIUS. Įsakau, kad grindyse išaugtų medžiai. (*Pauzė*) Įsakau, kad dingtų stogas. (*Pauzė*) Kaip? Nieko neatsitiko? Įsakau, kad lytų. (*Pauzė. Vėl nieko neatsitinka*) Įsakau, kad švystelėtų žaibas ir galėčiau paimti jį į ranką. (*Pauzė*) Įsakau, kad sužaliuotų lapai. (*Eina prie lango*) Kaip? Nieko? Įsakau, kad Žiuljeta eitų pro didžiąsias duris. (*Žiuljeta įeina pro mažąsias duris iš dešinės, scenos gilumoje*) Ne pro tas, ne pro tas. Išeik pro tas duris. (*Rodo didžiąsias duris. Ji išeina pro mažąsias duris dešinėje, priešingoje pusėje. Žiuljetai*) Įsakau, kad liktum. (*Žiuljeta išeina*) Įsakau, kad užgrotų trimitai. Įsakau, kad skambintų varpai. Įsakau, kad šimtą dvidešimt vieną kartą mano garbei būtų iššauta iš patrankos. (*Klausosi ištempos ausis*) Nieko!.. Oi ne! Kažką girdžiu.

GYDYTOJAS. Tai jūsų ausyse spengia, Didenybė.

MARGERITA (*Karaliui*). Nebesistenk. Daraisi juokingas.

MARI (*Karaliui*). Per daug vargini save, mano Karaliau. Nenusimink. Suplukai. Truputį pailsėk. Netrukus vėl pradėsime. Po valandos mums pavyks.

MARGERITA (*Karaliui*). Po valandos dvidešimt penkių minučių tu mirsi.

GYDYTOJAS. Taip, Valdove. Po valandos dvidešimt keturių minučių penkiasdešimties sekundžių.

KARALIUS (*Mari*). Mari!

MARGERITA. Po valandos dvidešimt keturių minučių keturiasdešimt vienos sekundės. (*Karaliui*) Ruoškis.

MARI. Nepasiduok.

MARGERITA (*Mari*). Nebesistenk jo išblaškyti. Netiesk į jį rankų. Jis jau stovi ant kriaušio, tu nebegali jo sulaikyti. Programa bus atlikta papunkčiui.

SARGYBINIS (*skelbia*). Prasideda ceremonija.

Sambrūzdis. Ruošiamasi ceremonijai. Karalius soste, Mari šalia jo

KARALIUS. Kad laikas grįžtų atgal.

MARI. Kad mes būtume tokie kaip prieš dvidešimt metų.

KARALIUS. Kad mes būtume tokie kaip praėjusią savaitę.

MARI. Kad mes būtume tokie kaip vakar vakarą. Laike, grįžk atgal, laike, grįžk atgal, laike, sustok.

MARGERITA. Laiko nebėra. Laikas ištirpo jo saujoje.

GYDYTOJAS (*Margeritai, pasižiūrėjęs pro žiūronus aukšty-
n).* Kai žiūri pro žiūroną ir žvilgsnis prasiskverbia pro
sienas ir stogus, danguje, karališkojo žvaigždyno vietoj,
matai tuštumą. Visatos registruose Jo Didenybė laikomas
mirusiu.

SARGYBINIS. Karalius mirė, tegyvuoja Karalius!

MARGERITA (*Sargybiniui*). Geriau patylėtum, idiote!

GYDYTOJAS. Iš tikrųjų, jis veikiau miręs nei gyvas.

KARALIUS. Ne. Aš nenoriu mirti. Labai prašau, neleiskite
man mirti. Būkit geri, neleiskite man mirti. Aš nenoriu.

MARI. Ką daryti, kad jis sutelktų jėgas pasipriešinti? Pati
silpstu. Jis manim nebetiki, tiki vien jais. (*Karaliui*) Vis
dėlto dar neprarask vilties, vis dar turėk viltį.

MARGERITA (*Mari*). Netrukdyk jam. Darai meškos paslau-
gą.

KARALIUS. Nenoriu, nenoriu.

GYDYTOJAS. Krizė buvo numatyta; tai visiškai normalu.
Gynybinės jėgos jau palaužtos.

MARI (*Margeritai*). Krizė pragaiš.

SARGYBINIS (*skelbia*). Karalius gaišta!

GYDYTOJAS. Mums labai gaila Jūsų Didenybės! Pažadu,
pasakysime.

KARALIUS. Aš nenoriu mirti.

MARI. O varge! Jo plaukai akimoju pražilo. (*Iš tiesų*

Karaliaus plaukai pražilo) Ant kaktos, veido rėžiasi raukšlės. Staiga paseno visais keturiolika šimtmečių.

GYDYTOJAS. Taip greitai išėjo iš mados.

KARALIUS. Karaliai turėtų būti nemirtingi.

MARGERITA. Jų nemirtingumas laikinas.

KARALIUS. Buvo pažadėta, kad mirsiu tik tada, kai pats nuspręsiu.

MARGERITA. Mat manė, kad anksčiau nuspręsi. Tu pamėgai valdžią, reikia prievarta tau padėt nuspręsti. Įklimpai į šiltą gyvasties dumblą. Dabar šalsi.

KARALIUS. Mane suklaidino. Turėjo įspėti. Mane suklaidino.

MARGERITA. Buvai įspėtas.

KARALIUS. Tu mane įspėjai per anksti. Tu man praneši per vėlai. Aš nenoriu mirti... Nenorėčiau. Tegul mane išgelbsti, aš nieko nebegaliu padaryt.

MARGERITA. Pats kaltas, kad esi užkluptas netikėtai. Privalėjai ruoštis. Tu niekad neturėjai laiko. Buvai pasmerktas, reikėjo galvoti apie tai nuo pat pirmos dienos, o paskui ir kasdien, po penkias minutes kasdien. Tai nėra daug. Po penkias minutes kasdien. Paskui po dešimt, penkiolika, pusvalandį. Taip ir treniruojamasi.

KARALIUS. Aš negalvoju apie tai.

MARGERITA. Bet niekada - rimtai, niekada - giliai, niekada - visa esybe.

MARI. Jis gyveno.

MARGERITA. Dar ir kaip! (*Karaliui*) Turėjai nuolat puoselėti tą mintį savo minčių gelmėse.

GYDYTOJAS. Jis niekad nebuvo apdairus, gyveno sulig šia diena, kaip kiekvienas mirtingasis.

MARGERITA. Tu vis atidėliojai terminus. Dvidešimties metų

sakei, kad pradėsi treniruotis sulaukęs keturiasdešimties. Keturiasdešimties metų...

KARALIUS. Buvau labai sveikas, buvau toks jaunas!

MARGERITA. Keturiasdešimties metų tu nusprendei palaukti iki penkiasdešimties. Penkiasdešimties metų...

KARALIUS. Aš buvau gyvybingas, buvau toks gyvybingas!

MARGERITA. Penkiasdešimties metų norėjai sulaukti šešiasdešimties. Tau suėjo šešiasdešimt, devyniasdešimt, šimtas dvidešimt penkeri, du šimtai, keturi šimtai metų. Tada pasiruošimą atidėdavai ne dešimčiai, o penkiasdešimčiai metų. O paskui jau nukėlinėdavai iš šimtmečio į šimtmetį.

KARALIUS. Bet aš tikrai ketinau pradėti. O! Jei turėčiau prieš akis kokį šimtmetį, gal dar ir spėčiau!

GYDYTOJAS. Jums teliko valanda su trupučiu, Valdove. Viską reikia padaryti per valandą.

MARI. Jis nespės, tai neįmanoma. Duokite jam laiko.

MARGERITA. Kaip tik tai neįmanoma. Bet po valandos turės laiko į valias.

GYDYTOJAS. Intensyvi valanda vertesnė nei šimtmečių šimtmečiai užmaršties bei nerūpestingumo. Penkių minučių, sąmoningų dešimties sekundžių per akis. O jam duodama valanda šešiasdešimt minučių, trys tūkstančiai šeši šimtai sekundžių. Jam pasisėkė.

MARGERITA. Jis slampinėjo pakampėmis.

MARI. Mes karaliavom, jis dirbo.

SARGYBINIS. Kaip Heraklis!

MARGERITA. Knebinėjo kas papuola.

Įeina Žiuljeta

ŽIULJETA. Vargšas Jo Didenybė, vargšas Valdovas, jis praleido pamokas.

KARALIUS. Esu kaip tas mokinukas, kur atėjo į egzaminą, neparengęs namų darbų. Neišmokęs pamokos...

MARGERITA (*Karaliui*). Nesijaudink.

KARALIUS. ...kaip aktorius per premjerą, kai nemoka vaidmens, - vien atminties duobės, duobės, duobės. Kaip operatorius, kurį tempia į tribūną, o jis nežino, kaip pradėti kalbą, ir net nežino, kokiai auditorijai kalbės. Aš nepažįstu tos publikos. Aš nenoriu jos pažinti, aš neturiu ko jai pasakyti. Kokia mano padėtis!

SARGYBINIS (*skelbia*). Karalius daro užuominą į savo karališkąją padėtį.

MARGERITA. Koks tavo nenuovokumas!

ŽIULJETA. Jis norėtų dar keletą šimtmečių bėgiot iš pamokų.

KARALIUS. Meilyčiau likti antriems metams.

MARGERITA. Tu laikysi egzaminą. Antramečių nėra.

GYDYTOJAS. Jūs čia nieko nebegalite padaryti, Didenybe. Ir mes čia nieko negalime. Mes tik atstovaujame medicinai, kuri stebuklą nedaro.

KARALIUS. Ar liaudis žino? Pranešėte jai? Aš noriu, kad visi žinotų - Karalius mirs. (*Dar labiau šlubuodamas skuba prie lango, vargais negalais jį atidaro*) Broliai ir sesės, aš greitai mirsiu. Klausykite, jūsų Karalius greitai mirs.

MARGERITA (*Gydytojui*). Nereikia, kad kas išgirstų. Užčiaupkit jam burną.

KARALIUS. Nelieskite Karaliaus. Aš noriu, kad visi žinotų, jog tuoj mirsiu. (*Šaukia*)

GYDYTOJAS. Skandalinga.

KARALIUS. Žmonės, aš turiu mirti.

MARGERITA. Tai nebe karalius, o skerdžiama kiaulė.

MARI. Jis tik karalius, tik žmogus.

GYDYTOJAS. Didenybe, prisiminkite, kaip mirė Liudvikas XIV, Pilypas II, Karolis Penktasis, kuris karste miegojo ištisus dvidešimt metų. Jūsų Didenybės pareiga mirti oriai.

KARALIUS. Mirti oriai? (*Per langą*) Gelbėkite! Jūsų karalius tuoj mirs.

MARI. Vargšas Karalius, vargšelis Karalius.

ŽIULJETA. Šauksmas nieko nepadeda.

Tolumoje atsiliepia silpnas aidas: "Karalius tuoj mirs!"

KARALIUS. Girdite?

MARI. Aš girdžiu, girdžiu.

KARALIUS. Man atsako, gal išgelbės mane.

ŽIULJETA. Nė gyvos dvasios.

Girdėti aidas: "Gelbėkit!"

GYDYTOJAS. Tai tik atsiliepia pavėlavęs aidas.

MARGERITA. Vėluoti įprasta šioje karalystėje, kur viskas taip blogai funkcionuoja.

KARALIUS (*nueidamas nuo lango*). Tai neįmanoma. (*Griždamas prie lango*) Aš bijau. Tai neįmanoma.

MARGERITA. Įsivaizduoja, kad jis pirmas, kuris miršta.

MARI. Kiekvienas miršta pirmas.

MARGERITA. Sunku žiūrėti.

ŽIULJETA. Jis verkia, kaip daugybė kitų.

MARGERITA. Baimė jam įkvepia vien banalybę. Maniau, kad bus prisirinkęs gražių chrestomatinių frazių. (*Gydytojui*) Pavedu jums metraštį. Mes jam priskirsim gražius žodžius, kitų pasakyrus. Jei kas, patys sugalvosim.

GYDYTOJAS. Mes jam priskirsim pamokančias sentencijas. (*Margeritai*) Mes sukursime jo legendą. (*Karaliui*) Mes sukursime jūsų legendą, Didenybe.

KARALIUS (*per langą*). Žmonės, gelbėkit... Žmonės, gelbėkit!

MARGERITA. Jau gana, Didenybė. Veltui varginiesi.

KARALIUS (*per langą*). Kas nori paaukoti man savo gyvybę? Kas nori paaukoti savo gyvybę karaliui, savo gyvybę gerajam Karaliui, savo gyvybę nelaimingajam Karaliui?

MARGERITA. Begėdis!

MARI. Tegul išbando visas galimybes, kad ir labiausiai neįtikėtinas.

ŽIULJETA. Juoba kad visoje šalyje nėra gyvos dvasios. (*Išėina*)

MARGERITA. Yra šnipų.

GYDYTOJAS. Yra priešų ausų, kurios tyko ties pasieniu.

MARGERITA. Jo baimė mus visus panardins į gėdą.

GYDYTOJAS. Aidas nebeatsiliepia. Jo balso negirdėti. Kas kad rėkia - balsas sustoja. Nenuveina net iki sodo tvoros.

MARGERITA (*Karaliui dejuojant*). Jis mykia.

GYDYTOJAS. Tik mes jį girdim. Net jis pats savęs nebegirdi.

Karalius atsuka. Žengia keletą žingsnių į scenos vidurį

KARALIUS. Man šalta, aš bijau, aš verkiu.

MARI. Jam tirpsta rankos ir kojos.

GYDYTOJAS. Jį sukaustė reumatas. (*Margeritai*) Gal injekciją, kad aprimtų?

Pasirodo Žiuljeta su invalido vežimėliu, dosjė su karūna ir karališkosiomis regalijomis

KARALIUS. Nenoriu injekcijos.

MARI. Jokios injekcijos.

KARALIUS. Žinau, kam tai daroma. Pats kitiems paskirdavau. (*Žiuljetai*) Aš jums neliepiu atridenti to krėslo. Noriu pasivaikščioti, pakvėpuoti grynu oru.

Žiuljeta palieka krėslą dešiniajame scenos kampe ir išeina

MARGERITA. Atsisėsk į krėslą. Dar nugriūsi.

Karalius iš tiesų svyruoja

KARALIUS. Nesutinku. Noriu stovėti.

Grižta Žiuljeta su pledu.

ŽIULJETA. Jums bus geriau, Valdove, jaučiau, su pledu ant kelių ir karšta pūsle. *(Išeina)*

KARALIUS. Ne, aš noriu stovėti, aš noriu staugti. Aš noriu staugti. *(Rėkia)*

SARGYBINIS *(skelbia)*. Jo Didenybė staugia!

GYDYTOJAS *(Margeritai)*. Ilgai nestaugs. Žinau, kaip viskas klostosi. Jis pavargs. Nutils, klausys mūsų.

Ieina Žiuljeta, nešina dar kažkokiu šiltu rūbu ir pūsle

KARALIUS *(Žiuljetai)*. Aš draudžiu.

MARGERITA. Sėsk, tuoj pat atsisėsk.

KARALIUS. Neklausau. *(Nori lipti laiptais į sostą, bet jam nesiseka. Vargais negalais atsisės, tiesą sakant, kris į Karalienės sostą kairėje pusėje)* Netyčia nukritau.

Žiuljeta, kuri atėjo įkandin Karaliaus su išvardintais daiktais, padeda juos atgal į krėslą su ratukais

MARGERITA *(Žiuljetai)*. Paimk škeptrą, jam per sunkus.

KARALIUS *(Žiuljetai, kuri atneša jam kepuraitę)*. Nenoriu kepuraitės. *(Neužsimauna)*

ŽIULJETA. Tai karūna, tik lengvesnė.

KARALIUS. Neliesk škeptro.

MARGERITA. Tu nebegali jo išlaikyti.

GYDYTOJAS. Neverta spyriotis. Jus nuneš į krėslą, pavėžins.

KARALIUS. Noriu jį turėti.

MARI (*Žiuljetai*). Palik tą skeptrą, kad jis taip nori.

Žiuljeta klausiamai žiūri į karalienę Margeritą

MARGERITA. Lai turisi, nieko tokio.

Žiuljeta atiduoda skeptrą Karaliui.

KARALIUS. Tai netiesa. Pasakykit, kad netiesa. Košmaras! (*Visi tyli*) Gal yra koks vienas šansas iš dešimties, vienas šansas iš tūkstančio? (*Visi tyli, Karalius rauda*) Aš dažnai išlošdavau loterijoje.

GYDYTOJAS. Didenybe!

KARALIUS. Nebenoriu klausytis, man per daug baisu. (*Kukčioja, dejuoja*)

MARGERITA. Privalai išgirsti, Valdove.

KARALIUS. Nebenoriu girdėti jūsų žodžių. Jie mane gąsdina. Nebenoriu girdėt jūsų kalbų. (*Mari, kuri norėjo prieiti prie jo*) Nesiartink, ir tu nesiartink prie manęs. Mane gąsdina tavo gailestis. (*Vėl ima dejuoti*)

MARI. Jis kaip mažas vaikas. Jis vėl pasidarė mažas vaikas.

MARGERITA. Mažas vaikas - su barzda, raukšlėtu veidu, bjaurus. Kokia jūs atlaidi!

ŽIULJETA (*Margeritai*). Jūs neįsivaizduojate savęs jo vietoje.

KARALIUS. Ne, geriau prieikite visi arčiau, laikykite mane. Man reikia jūsų paramos. Ne, aš noriu pabėgti. (*Sunkiai atsistoja ir ketina sėstis į kitą mažą sostą dešinėje*)

ŽIULJETA. Kojos jo nebeneša.

KARALIUS. Ir rankas taip sunku pajudinti. Jau prasideda? Ne. Tai kodėl gimiau, jei ne visiems laikams? Prakeikimas! Kas per tėvai! Kas jiems šovė į galvą? Nieko sau pokštas! Prieš penkias minutes gimiau, prieš tris minutes vedžiau.

MARGERITA. Iš viso bus du šimtai aštuoniasdešimt treji metai.

KARALIUS. Prieš dvi su puse minutės atsisėdau į sostą.

MARGERITA. Prieš du šimtus septyniasdešimt septynerius metus ir tris mėnesius.

KARALIUS. Neturėjau laiko atsikvėpti. Neturėjau laiko pažinti gyvenimą.

MARGERITA (*Gydytojui*). Nė piršto nepakrutino, kad pažintų.

MARI. Tai buvo tik trumpas pasivaikščiojimas po žydintį sodą, neištesėtas pažadas, šypsnyš, virtęs grimasa

MARGERITA (*tęsia, Gydytojui*). O pašonėj buvo didžiausi mokslininkai - galėjo jam paaiškinti. Ir teologai, ir praktikai, ir knygos, kurių jis niekad neskaitė.

KARALIUS. Neturėjau laiko.

MARGERITA (*Karaliui*). Sakydavai, kad laiko į valias.

KARALIUS. Neturėjau laiko, neturėjau laiko.

ŽIULJETA. Jis vėl savo.

MARGERITA (*Gydytojui*). Kartoja vis tą patį.

GYDYTOJAS. Dabar kur kas geriau. Jis dejuoja, verkia, bet vis dėlto ima protauti. Jis skundžiasi, kalba, spurda, protestuoja, vadinasi, pradeda susitaikyti.

KARALIUS. Niekad nesusitaikysiu.

GYDYTOJAS. Jei sako nenorįs, vadinasi, susitaikys. Jis svarsto susitaikymo galimybę. Jis suvokia problemą.

MARGERITA. Pagaliau!

GYDYTOJAS. Didenybe, šimtą aštuoniasdešimt sykių kariavote. Vadovaudamas kariuomenei, dalyvavot dviejuose tūkstančiuose mūšių. Iš pradžių ant balto žirgo su ryškiai raudonom ir baltom plunksnom puošta kepure ir nieko nebijojote. Vėliau, kai modernizavote armiją, stačiomis ant tanko ar lėktuvo sparno mūšin vedėte dalinį.

MARI. Jis buvo didvyris.

GYDYTOJAS. Tūkstantį kartų žvelgėte mirčiai į akis.

KARALIUS. Tik žvelgiau. Jaučiau, kad ji ne man skirta.

MARI. Tu buvai didvyris, girdi? Prisimink.

MARGERITA. Šiam gydytojui ir čia esančiam budeliui įsakei nužudyti...

KARALIUS. Ne žudyti, o įvykdyti mirties bausmę.

GYDYTOJAS (*Margeritai*). Ne nužudyti, Didenybė, o įvykdyti mirties bausmę. Aš pakludavau įsakymams. Buvau paprasčiausias instrumentas, greičiau vykdantysis, o ne vykdytojas, ir dariau tai be skausmo. Beje, gailiuosi. Prašau atleisti.

MARGERITA (*Karaliui*). Sakau: tu įsakei nužudyti mano tėvus, savo varžovus brolius, mūsų pusbrolius ir propusbrolius; jų šeimas, jų draugus, jų gyvulius. Tu įsakei išdegti jų žemes.

GYDYTOJAS. Jo Didenybė sakydavo, kad vis tiek jie vieną gražią dieną mirs.

KARALIUS. Dėl valstybės interesų.

MARGERITA. Tu miršti irgi dėl valstybės interesų.

KARALIUS. Betgi valstybė - tai aš.

ŽIULJETA. Vargšelis! Irgi mat valstybė!

MARI. Jis buvo įstatymų įstatymas.

KARALIUS. Aš nebesu įstatymas.

GYDYTOJAS. Jis pritaria. Kuo toliau, tuo geriau.

MARGERITA. Tai palengvina mūsų darbą.

KARALIUS (*dejuodamas*). Aš nebesu virš įstatymų, aš nebesu virš įstatymų!

SARGYBINIS (*skelbia*). Karalius nebėra virš įstatymų.

ŽIULJETA. Vargšas senis nebėra virš įstatymų. Jis toks pat, kaip ir mes. Sakytum mano diedukas.

MARI. Vargšas mažytis mano vaikelis.

KARALIUS. Vaikelis! Vaikelis! Vadinasi, aš pradėdu iš pradžių. Aš noriu pradėti iš pradžių. (*Mari*) Aš noriu būti kūdikis, tu būsi mano motina. Vadinasi, neateis manęs pasiimti. Aš nemoku skaityti, nemoku rašyti, nemoku skaičiuoti. Tegul mane veda su kitais vaikais į mokyklą. Kiek bus dukart du?

ŽIULJETA. Dukart du bus keturi.

MARGERITA (*Karaliui*). Pats žinai.

KARALIUS. Tai kad ji pasufleravo... Aiman. negalima sukčiauti. Aiman, aiman, šią akimirką gimsta tiek žmonių, visame pasaulyje gimsta begalė žmonių.

MARGERITA. Tik ne mūsų šalyje.

GYDYTOJAS. Gimimų skaičius nusirito iki nulio.

ŽIULJETA. Nebeželia nei salotos, nei žolė.

MARGERITA (*Karaliui*). Tai per tave kraštas toks nualintas ir nevaisingas.

MARI. Aš nenoriu, kad jį kaltintų.

ŽIULJETA. Gal atžels.

MARGERITA. Kai jis susitaikys su likimu. Be savęs.

KARALIUS. Be manęs, be manęs. Jie juoksis, jie sprogs iš juoko, šoks ant mano kapo. Manęs nebebus, ir aš niekad nebūsiu buvęs. O, kad mane prisimintų. Kad verktų, kad dėl manęs sielvartautų, kad mane įamžintų visuose istorijos vadovėliuose. Kad mano biografiją mokėtų atminti. Kad kiekviename ji atgimtų, kad mokiniai ir mokslininkai nestudijuotų nieko kito, tik mane, mano karalystę, mano žygdarbius. Kad sudegintų visas kitas knygas, kad nugriautų visas statulas ir pastatytų manąją visose aikštėse. Kad mano atvaizdas kabėtų visose ministerijose, visose suprefektūrose, mokesčių inspekcijose, ligoninėse. Kad suteiktų mano vardą lėktuvams, visiems laivams, mašinoms - rankinėms ir garo. Kad visi kiti karaliai, kariškiai, poetai, tenorai, filosofai būtų užmiršti ir kad

kiekvieno sąmonėj nebūtų nieko kito, be manęs. Visiems vieną vardą ir vieną pavardę. Kad mokytų skaityti parai-džiui ir skiemenuodami mano pavardę: B-e-Be, Beranžė. Kad aš būčiau visuose šventųjų paveiksluose, kad būčiau ant milijonų kryžių visose bažnyčiose. Kad man laikytų mišias, kad aš būčiau ostija. Kad visi šviečiantys langai būtų mano akių spalvos ir formos, kad upės lygumose vagotų mano profilį. Kad manęs amžinai šauktųsi, kad manęs prašytų, kad manęs maldautų.

MARI. O gal tu grįši?

KARALIUS. Galbūt ir grįšiu, kad mano kūną laikytų nelietę rūmuose ant sosto, kad man nešiotų maistą. Kad muzi-kantai man grotų, kad mergaitės voliotųsi prie mano atšalusių kojų. (*Prieš išsakydamas šią tiradą atsistoja*)

ŽIULJETA (*Margeritai*). Tai kliedesys, Karaliene.

SARGYBINIS (*skelbia*). Jo Didenybė Karalius kliedi.

MARGERITA. Dar ne. Jis dar per daug sveikai protauja. Ir per daug, ir negana.

GYDYTOJAS (*Karaliui*). Jei jūsų tokia valia, kūną išbalza-muosim, jį saugosim.

ŽIULJETA. Tiek, kiek galėsime.

KARALIUS. O siaube! Aš nenoriu, kad mane balzamuotų. Aš nenoriu to lavono. Aš nenoriu, kad mane sudegintų! Aš nenoriu, kad mane palaidotų, aš nenoriu, kad mane atiduotų maitvanagiams ar laukiniams žvėrimis. Aš noriu, kad mane laikytų apkabinusios karštos rankos, jaunos rankos, švelnios rankos, švelnios rankos, tvirtos rankos.

ŽIULJETA. Jis pats gerai nežino, ko nori.

MARGERITA. Mes nuspręsimė už jį. (*Mari*) Nealpkite. (*Žiuljeta verkia*) Dar ir toji. Visada tas pats ir tas pats.

KARALIUS. Jei prisimins mane, tai kaip ilgai? Tegul pri-simena iki pasaulio pabaigos, o po pasaulio pabaigos, dviejų tūkstančių metų, po dviejų šimtų penkiasdešimt penkių milijardų metų... Niekas niekam nė motais. Jie

užmirš dar anksčiau. Visi, visi egoistai. Jie galvoja tik apie savo gyvenimą, apie savo kailį.. Ne apie manąjį. Jeigu visa žemė nusialins ir ištirps, taip ir atsitiks, jeigu visi pasauliai sprogs, - jie susprogs, ar tai atsitiktų rytoj, ar po amžių amžinųjų, nesvarbu. Kas turi baigtis, jau baigėsi.

MARGERITA. Viskas yra vakardiena.

ŽIULJETA. Net šiandien yra vakar.

GYDYTOJAS. Viskas yra praeitis.

MARI. Brangusis mano Karaliau, nėra praeities, nėra ateities. Pasakyk tai, yra dabartis iki pat galo, viskas yra dabartis - būk dabarty. Būk dabarty.

KARALIUS. Deja! Esu tik praeity.

MARI. Nieko panašaus.

MARGERITA (*Karaliui*). Tai va, turėk proto, Beranžė.

MARI. Taip, taip, Karaliau, brangusis, turėk proto. Nebesikankink. Gyventi - štai deramas žodis, mirti - tėra tik tuščias žodis, formulės, vaizdiniai, kurie susikuriami. Jeigu tai suprasi, niekas tavęs nesunaikins. Susiimk, galvok tik apie save. Pasinerk į visišką nežinią. Dabar tu esi, tu esi. Būk begalinis amžinas klausimas: kas tai yra, kas tai... Negalėjimas atsakyti yra pats atsakymas, jis yra pati tavo esybė - ji šviečia, liejasi per kraštus. Pasinerk į beribę nuostabą ir apstulbimą, šitaip tu pats gali būti beribis, šitaip tu gali būti amžinas. Būk nustebęs, būk susižavėjęs, viskas keista, neapibrėžiama. Praskirk kalėjimo grotas, sugriauk jo sienas, išsivaduo­k nuo apibrėžimų. Tu imsi kvėpuoti.

GYDYTOJAS. Jis dūsta.

MARGERITA. Baimė jam užstoja horizontą.

MARI. Tegu tave užplūsta džiaugsmas, šviesa, stebėkis, žavėkis. Susižavėjimas užtvindo visą kūną kaip banga, kaip akinančios šviesos srautas. Jeigu tu šito nori.

ŽIULJETA. Jis labai norėtų.

MARI (*susidėdama rankas, tarsi maldautų*). Prisimink, meldžiu, tą birželio rytą pajūryje, kai mes buvom drauge, tu šviete! tu švytėjai džiaugsmu. Tu patyre! tą džiaugsmą, tu sakei, kad jis čia, amžinas, vaisingas, neišsenkantis. Jei sakei - sakai. Tavyje buvo ta žėrinti aušra. Jei buvo - tebėra. Atgaivink ją. Ieškok jos savyje.

KARALIUS. Aš nesuprantu.

MARI. Tu savęs nebesupranti.

MARGERITA. Jis niekad nesuprato savęs.

KARALIUS. Kaip tai padaryti? Niekas negali arba nenori man padėti. Aš pats nebegaliu sau padėti. O saule, padėk man, saule, išsklaidyk sutemas, nuvyk tamsą. Saule, saule, apšviesk visus kapus, įsiskverbk į visas niūrias pakampes, kertes ir užkaborius, persmelk mane. O, mano kojos pradeda šalti, ateik, sušildyk mane, įeik į mano kūną, po oda, į akis. Įžiebk jų blėstančią ugnį, kad matyčiau, kad matyčiau, kad matyčiau. Saule, saule, ar gailiesi manęs? Saulute, geroji, gink mane. Išdžiovink ir nugalabyk visą pasaulį, jeigu reikia mažytės aukos. Visi temiršta, kad tik aš gyvenčiau amžinai, net vienui vienas bekraštėj dykumoj. Aš susitaikysiu su vienu. Prisiminsiu kitus, nuoširdžiai jų gailėsiu. Galiu gyventi skaidrioje tuštumos begalybėj. Geriau kitų gailėtis, negu kad tavęs gailėtusi. Deja, niekas ir nesigaili. Gyvenimo šviesa, gelbėk mane!

GYDYTOJAS. Ne apie tą šviesą jam kalbėjot. Ne tą dykumą erdvėje jam rekomendavot. Jis jūsų nesuprato, jo smegenys išdžiūvo.

MARGERITA. Bergždžios kalbos. Ne tuo keliu einam.

KARALIUS. Tegu net skauda dantys, kad tik gyvenčiau per amžių amžius. Deja, kas turi baigtis, jau pasibaigė.

GYDYTOJAS. Tad ko gi laukiate, Valdove?

MARGERITA. Liko jo nepabaigiami tauškalai. (*Rodydamas į karalienę Mari ir Žiuljetą*) Ir tos žliumbikės. Jos dar labiau klampina, savo ašarom jį pririša, trukdo, laiko pažabotą.

KARALIUS. Nieko panašaus, aplink mane dar maža ašarų, manęs per mažai gaili. Per mažą sielvarto. (*Margeritai*) Lai netrukdo joms verkti, gailėtis Karaliaus - jauno Karaliaus, mažo Karaliaus, seno Karaliaus. O man gaila pagalvojus, kad jos gedės manęs, nebematys manęs, bus tokios apleistos, tokios vienišos. Ir vėl tik aš galvoju apie kitus, apie visus. Jūs, ten, įeikit į mane, būkite manimi, įsikūnykit manyje. Aš mirštu, ar girdite, noriu pasakyti, kad mirštu, vis nesiseka paaiškinti, gryna literatūra, ir tiek.

MARGERITA. Ir vėl jis savol

GYDYTOJAS. Jo žodžių neverta imti domėn. Nieko nauja.

KARALIUS. Visi jie svetimi. Maniau, kad tai mano šeima. Man baisu, aš skęstu, aš grimztu, nieko nebežinau, manęs nebuvo. Aš mirštu.

MARGERITA. Štai kur literatūra.

GYDYTOJAS. To reikia iki paskutinio atodūsio. Kol dar esi gyvas. Visada rasi akstiną literatūrai.

MARI. Kad tik jį ramintų.

SARGYBINIS (*skelbia*). Literatūra šiek tiek ramina Karalių!

KARALIUS. O ne! Žinau, niekas manęs neramina. Ji mane pripildo, ji mane ištuština. Ojo-jo-jo-joj! (*Aimanuoja. Paskui, be patetikos, tyliai, tarsi dejuodamas, tęsia*) Jūs visi, aibių aibės, kurie mirėte iki manęs, padėkite man. Sakykite, kaip jums sekėsi mirti, susitaikyti su mirtim. Išmokykit mane. Tegul jūsų pavyzdys mane guodžia, kad remčiausi į jus kaip į draugo petį. Padėkite peržengti slenkstį, kurį jūs jau peržengėt. Grįžkite valandėlei šiaupus ir palaikykite mane. Padėkite man, jūs, tie, kurie bijojote ir nenorėjote. Kaip tai įvyko? Ar bijote iki pat galo? O jūs, tvirtieji ir drąsieji, kurie sutikote mirtį abejingai ir ramiai, išmokykit mane abejingumo, išmokykit mane ramybės, išmokykit mane susitaikymo.

Tolesnės replikos turi būti išsakytos ir suvaidintos iškilmingai, kaip ritualas, kone sugiedotos, kitų

aktorių įvairiais gestais ir pozomis lydimos: klaupiamasi ant kelių, tiesiamos rankos ir t.t.

ŽIULJETA. Jūs, statulos, jūs, šviesuoliai ir tamsuoliai, jūs, buvusieji, jūs, šešėliai, jūs, prisiminimai...

MARI. Išmokykite jį ramybės.

SARGYBINIS. Išmokykite jį abejingumo.

GYDYTOJAS. Išmokykite jį susitaikymo.

MARGERITA. Padarykite, kad jis išgirstų proto balsą ir nusuramintų.

KARALIUS. Jūs, savižudžiai, pamokykite, kaip išsiugdyti šitokį pasiūlykštėjimą būtimi. Pamokykite, kaip pajusti koktulį. Kokių vaistų išgerti?

GYDYTOJAS. Galiu prirašyti raminamųjų piliulių, trunkviliantų.

MARGERITA. Išvems.

ŽIULJETA. Jūs, prisiminimai...

SARGYBINIS. Jūs, seni atvaizdai...

ŽIULJETA. ...kurie išlikote tik atmintų...

SARGYBINIS. Prisiminimų prisiminimų prisiminimai...

MARGERITA. Trupučio nuolankumo, paskui visiško atsidavimo - štai ko jam reikia išmokti.

SARGYBINIS. ...Mes šaukiamės jūsų.

MARI. Jūs, rūkai, jūs, rasos...

ŽIULJETA. Jūs, garai, jūs, debesys...

MARI. Jūs, šventosios, jūs, skaisčiausios, jūs, pasileidėlės, padėkite jam, nes aš bejėgė jam padėti.

ŽIULJETA. Padėkite jam

KARALIUS. Jūs, kurie mirėte džiaugdamiesi, kurie žiūrėjote į akis mirčiai, kurie dalyvavote joje...

ŽIULJETA. Padėkite Karaliui.

MARI. Jūs visi padėkite jam, meldžiu, padėkite jam.

KARALIUS. Jūs, kurie mirėte laimingi, kieno veidą matėte prie savojo? Kieno šypsena jus guodė ir privertė nusišypsoti? Kokia šviesa nutvieskė paskutinį jūsų mirksnį?

ŽIULJETA. Jūs, milijardai amžinatilsių, padėkite jam.

SARGYBINIS. O Didžioji Nebūtie, padėkite Karaliui!

KARALIUS. Milijardai mirusiųjų. Mano nerimas skaidosi ir auga. Aš - jų agonijos. Mano mirtys nesuskaičiuojamos. Šitiek visatų gėsta manyje.

MARGERITA. Gyvenimas yra tremtis.

KARALIUS. Žinau, žinau.

GYDYTOJAS. Tiesą sakant, Didenybe, jūs grįšite į savo tėvynę.

MARI. Tu eini ten, kur buvai prieš gimdamas. Nebijok taip labai. Ten turi atpažinti tą vietą, kad ir miglotai, suprantama.

KARALIUS. Man gera ištremty. Aš emigravau iš tėvynės. Nenoriu ten grįžti. Kaip atrodo tas pasaulis?

MARGERITA. Pasistenk prisiminti.

KARALIUS. Nieko nematau, nieko nematau.

MARGERITA. Prisimink, na, galvok, mąstyk. Tad galvok, galvok, tu gi niekad nesi galvojęs.

GYDYTOJAS. Jis ir liks niekad negalvojęs.

MARI. Anas pasauli, prarastas pasauli, pamirštas pasauli, nugrimzdęs pasauli, iškilk į paviršių.

ŽIULJETA. Ana lyguma, anas kalne, anas slėni.

MARI. Priminkite jam savo pavadinimą.

KARALIUS. Jokių tos tėvynės prisiminimų.

ŽIULJETA. Jis neprisimena savo tėvynės.

GYDYTOJAS. Jis per daug nusilpęs, jis nepajėgia.

KARALIUS. Jokios nostalgijos, nei iš tolo, nei kruopelytės.

MARGERITA. Nugrimzk į prisiminimus, pasinerk į prisiminimų nebūtį, anapus prisiminimo. (*Gydytojui*) Jam gaila tik šio pasaulio.

MARI. Prisiminime anapus prisiminimo, pasirodyk jam, padėk jam.

GYDYTOJAS. Matote, panardint jį ne taip paprasta.

MARGERITA. Bet reikės.

SARGYBINIS. Jo Didenybė niekad nebuvo naras.

ŽIULJETA. Jis nėra treniruotas.

MARGERITA. Teks išmokti to amato.

KARALIUS. Menkiausia skruzdėlytė grumiasi, patekusi į mirtiną pavojų, ji visų apleista, staigiai išplėšta iš savo bendruomenės. Joje irgi užgęsta visata. Mirti nėra natūralu, kai nenori. Aš noriu būti.

ŽIULJETA. Jis visą laiką nori būti, tiek ir težino.

MARI. Jis visą laiką buvo.

MARGERITA. Tegul nebesižvalgo aplinkui, nekimba už vaizdų, tegul grįžta į save ir užsidaro. (*Karaliui*) Nebe-kalbėk, tylėk, tūnok savyje. Nebežiūrėk, tau bus geriau.

KARALIUS. Man nereikia tokio gėrio.

GYDYTOJAS (*Margeritai*). Tuo tarpu jis dar nepasiruošęs. Dabar negali. Jūsų Didenybė turi jį pastūmėti, žinoma, kol kas ne per smarkiausiai.

MARGERITA. Nebus lengva, bet mes kantrūs.

GYDYTOJAS. Mes tikime rezultatu.

KARALIUS. Daktare, Daktare, ar jau prasidėjo agonija?..

Ne, jūs klystate... dar ne... dar ne. (*Kažkas panašaus į palengvėjimo atodūsi*) Tai dar neprasidėjo. Aš esu, aš esu čia. Aš matau, yra tos sienos, yra tie baldai, yra oras, aš žiūriu į žvilgsnius, mano klausą pasiekia balsai, aš gyvenu, aš suvokiu, aš matau, girdžiu, matau, girdžiu. Fanfaros!

Pasigirsta kažkas panašaus į silpnas fanfaras. Karalius eina

SARGYBINIS. Karalius eina, tegyvuoja Karalius!

Karalius krenta

ŽIULJETA. Jis krenta.

SARGYBINIS. Karalius krenta, Karalius miršta.

Karalius atsikelia

MARI. Jis keliiasi.

SARGYBINIS. Karalius keliiasi, tegyvuoja Karalius!

MARI. Jis keliiasi.

SARGYBINIS. Tegyvuoja Karalius! (*Karalius krenta*) Karalius mirė.

MARI. Jis keliiasi. (*Jis tikrai keliiasi*) Jis gyvas.

SARGYBINIS. Tegyvuoja Karalius!

Karalius pasuka į savo sostą

ŽIULJETA. Jis nori atsisėst į savo sostą.

MARI. Jis karaliauja! Karaliauja!

GYDYTOJAS. O dabar jis klieidi.

MARI (*Karaliui, kuris svirduliuodamas stengiasi kopti sosto laipteliais*) Nepasiduok, kabinkis. (*Žiuljetai, kuri nori Karaliui padėti*) Tegu pats, jis gali pats vienas.

Jam nepavyksta įveikti sosto laiptelių

KARALIUS. Bet aš gi turiu kojas.

MARI. Eik pirmyn.

MARGERITA. Mums liko trisdešimt dvi minutės trisdešimt sekundžių.

KARALIUS. Aš keliuosi.

GYDYTOJAS (*Margeritai*). Tai priešpaskutinis pasispardymas.

Karalius krenta į krėslą su ratukais, kurį Žiuljeta dtrideno pačiu laiku. Jį užkloja, padeda pūslę, o jis kartoja

KARALIUS. Aš keliuosi.

Pūslė, pledas ir kiti daiktai, Žiuljetos atnešti, pasirodo tolimesnėje scenoje

MARI. Tu uždusai, pavargai, pailsėk, paskui atsikelsi.

MARGERITA (*Mari*). Nemeluok. Tai jam nepadeda.

KARALIUS (*krėsle*). Mėgau Mocarto muziką.

MARGERITA. Pimirši ją.

KARALIUS (*Žiuljetai*). Ar suadei mano kelnes? Manei, kad nebeverta? Mano purpurinėj skraistėj buvo skylė. Ar užlopei? Ar įsiuvai ištrūkusias pižamos sagas? Ar prikėlė batams naujus puspadžius?

ŽIULJETA. Man tai neberūpėjo.

KARALIUS. Neberūpėjo! O kuo tu rūpiniesi? Papasakok, ką veikia tavo vyras.

Žiuljeta užsidėjo gailestingosios sesers kyką ir balną prijuostę

ŽIULJETA. Aš našlė.

KARALIUS. Apie ką galvoji tvarkydama kambarius?

ŽIULJETA. Apie nieką, Valdove.

Viskas, ką šioje scenoje kalbės Karalius, turi būti sakoma be patoso, greičiau kvailai

KARALIUS. Iš kur tu kilusi? Kokia tavo šeima?

MARGERITA (*Karaliui*). Anksčiau niekad nesidomėjai.

MARI. Jis vis neprisiruošdavo paklausti.

MARGERITA (*Karaliui*). Juk tavęs tai nedomina.

GYDYTOJAS. Jis nori laimėti laiko.

KARALIUS (*Žiuljetai*). Papasakok apie savo gyvenimą. Kaip gyveni?

ŽIULJETA. Blogai, Valdove.

KARALIUS. Neįmanoma gyventi blogai. Viena kitam prieštarauja.

ŽIULJETA. Gyvenimas nėra gražus.

KARALIUS. Jis yra gyvenimas.

Tai nėra tikras dialogas. Karalius kalba greičiau pats su savimi

ŽIULJETA. Žiemą, kai keliuosi, dar tamsu. Man šalta.

KARALIUS. Man irgi. Tik kitaip. Tau nepatinka, kai šalta?

ŽIULJETA. Vasarą kai keliuosi, vos brėkšta. Šviesa blyški.

KARALIUS (*susizavėjęs*). Blyški šviesa! Ji būna visokia: žydra, rausva, balta, žalia, blyški!

ŽIULJETA. Visų šeimynykščių skalbinius skalbiu miesto skalbykloje. Skauda rankas, oda supleišėjusi.

KARALIUS (*susizavėjęs*). Jai skauda. Ji jaučia odą. Tau dar nenupirko skalbimo mašinos? Margerita, rūmuose nėra skalbimo mašinos!

MARGERITA. Teko ją užstatyti dėl valstybinės paskolos.

ŽIULJETA. Išpilu naktipuodžius. Kloju lovas.

KARALIUS. Kloja lovas! Į jas gulasi, užminga, pabunda. Ar nepastebėjai, kad kiekvieną dieną pabundi? Pabundi kiekvieną dieną... Gimsti kiekvieną rytą.

ŽIULJETA. Vaškuoju parketą. Valau, valau, valau. Ir nėra galo.

KARALIUS (*susižavėjęs*). Ir nėra galo!

ŽIULJETA. Įskausta nugara.

KARALIUS. Tikra tiesa. Ji turi nugarą. Mes turime nugarą.

ŽIULJETA. Gelia strėnas.

KARALIUS. Ir strėnas!

ŽIULJETA. Kai atleido daržininką, kasu ir kaupiu. Sėju.

KARALIUS. O sėklos dygsta!

ŽIULJETA. Nebetveriu iš nuovargio.

KARALIUS. Reikėjo pasakyti mums.

ŽIULJETA. Esu sakiusi.

KARALIUS. Tikrai. Tiek visko praleidau pro ausis. Ne viską žinojau. Ne visur esu buvęs. Mano gyvenimas galėjo būti pilnas.

ŽIULJETA. Mano kambarys be lango.

KARALIUS (*vėl susižavi*). Be lango! Ji eina į lauką. Ieško šviesos. Atranda. Šypsosi jai. Išeidama pasuki spynoj raktą, atidarai duris, vėl pasuki raktą, užrakini duris. Kur tu gyveni?

ŽIULJETA. Palėpėj.

KARALIUS. Išėjusi lipi laiptais žemyn, vienas laiptelis, dar laiptelis, dar laiptelis, dar laiptelis, dar laiptelis, dar laiptelis. O kai rengeisi, užsimovei kojines, apsiavei batus.

ŽIULJETA. Iškleiptus batus!

KARALIUS. Užsivilkai suknelę. Kažkas nepaprasta!

ŽIULJETA. Bjauri palaikė suknelė.

KARALIUS. Pati nežinai, ką šneki. Kaip gražu - palaikė suknelė.

ŽIULJETA. Burnoje buvo pūlinys. Ištraukė dantį.

KARALIUS. Labai kenti. Skausmas mažėja, dingsta. Koks palengvėjimas! Paskui jautiesi labai laimingas.

ŽIULJETA. Aš pavargau, pavargau, pavargau.

KARALIUS. Po darbo ilsiesi. Kaip gera.

ŽIULJETA. Neturiu laiko ilsėtis.

KARALIUS. Gali viltis, jog turėsi... Tu eini, pasiimi pintinę, eini apsipirkti. Sveikini su bakalėjininku.

ŽIULJETA. Nusipenėjęs kaip meitėlis. Toks šlykštus, kad jo baidosi katės ir paukščiai.

KARALIUS. Tiesiog stebuklas. Išsiimi piniginę, sumoki, tau atiduoda gražą. Turguj pilna įvairiausių spalvų maisto produktų, žalių salotų, raudonų vyšnių, geltonų kaip auksas vynuogių, violetinių baklažanų... tikra vaivorykštė!.. Fantastiška, neįtikėtina. Pasaka.

ŽIULJETA. Paskui grįžtu... Tuo pačiu keliu.

KARALIUS. Dukart per dieną tuo pačiu keliu! Virš galvos dangus! Tu gali žiūrėti į jį du kartus per dieną. Tu kvėpuoji. Prisimink. Esu tikras, kad nesistengi. Tai stebuklas.

ŽIULJETA. O paskui, o paskui plaunu vakarykščius indus. Lėkštės taukuotos, riebalai limpa prie rankų. O paskui verdu pietus.

KARALIUS. Koks džiaugsmas!

ŽIULJETA. Priešingai. Man nusibodo. Įkyrėjo iki gyvo kaulo.

KARALIUS. Nusibodo! Yra būtybių, kurios nesupranta. Gera ir nuobodžiauti, gera ir nenuobodžiauti, ir pykti, ir nepykti, būti nepatenkintam ir būti patenkintam, ir pasiduoti, ir maištauti. Imi jaudintis, kalbi, ir su jumis kalba, lieti, ir jus liečia. Tikras fejerverkas, nesibaigianti šventė.

ŽIULJETA. Tikra tiesa, pasaka be galo. Paskui dar turiu paduoti į stalą.

KARALIUS (*vis taip pat žavėdamasis*). Tu paduodi į stalą! Paduodi į stalą! Ką tu paduodi į stalą?

ŽIULJETA. Patiekalus, kuriuos išviriau.

KARALIUS. Ką, pavyzdžiui?

ŽIULJETA. Bet ką, kas gaminama tą dieną. Šiupinį.

KARALIUS. Šiupinį!.. Šiupinį! (*Svajingai*)

ŽIULJETA. Tai visi pietūs.

KARALIUS. Aš taip mėgau šiupinį - daržovių, bulvių, kopūstų ir morkų šiupinį; būdavo, įsidedi sviesto, suminkai šakute, padarai košę.

ŽIULJETA. Galėčiau atnešti.

KARALIUS. Tegul atneša.

MARGERITA. Ne.

ŽIULJETA. Jam būtų malonu.

GYDYTOJAS. Kenksminga sveikatai. Jis laikosi dietos.

KARALIUS. Noriu šiupinio.

GYDYTOJAS. Šiupinys nesveika mirštantiesiems.

MARI. Gal toks jo paskutinis noras.

MARGERITA. Tegul nenori.

KARALIUS (*svajingai*). Sultinys... Karštos bulvės... Sukriusios morkos.

ŽIULJETA. Jis dar žaidžia žodžiais.

KARALIUS (*pavargusiu balsu*). Anksčiau niekad nesu pastebėjęs, kad morkos tokios gražios. (*Žiuljetai*) Greitai eik į miegamąjį ir užmušk abu vorus. Nenoriu, kad jie mane pergyventų. Ne, neužmušk. Gal juose yra nors dalelytė manęs... Šiupinys... Mirė... dingo iš pasaulio. Niekad nebuvo jokio šiupinio.

SARGYBINIS (*skelbia*). Visoje teritorijoje draudžiama troškinti ir valgyti šiupinį.

MARGERITA. Pagaliau! Vienas darbas padarytas! Jis atsisakė. Visada reikia pradėti nuo menkiausių norų. Taip, dabar jau galima pradėti, tik labai apdairiai. Atsargiai, kaip nuima tvarstį nuo atviros žaizdos - pirmiausia pakečia pačius kraštus. (*Priejusi prie Karaliaus*) Nušluostyk prakaitą, Žiuljeta, jis visas šlapias. (*Mari*) Ne, ne tu.

GYDYTOJAS (*Margeritai*). Tai baimė palengvėle išeina per poras. (*Jis apžiūrinėja ligonį, o Mari tuo metu gali atsi-klaupiti, užsidengusi delnais veidą*) Matote, temperatūra nukrito, oda beveik nepaširpusi. Plaukai, kurie buvo atsistoję, glemba ir gulasi. Jis dar nepriprato prie siaubo, ne, ne, bet gali žiūrėti į jį iš vidaus - štai kodėl drįsta užmerkti akis. Dar atmerks jas. Veidas kol kas nepasikeitęs, bet žiūrėkit, jau randasi raukšlės ir senatvės požymiai. Jis jau nebesipriešina jiems. Dar bus pasispardymų, taip greit nemirštama. Bet jo nebekamuos siaubo diegliai. Būtų gėdinga. Jis dar patirs siaubą, gryną, be komplikacijų pilvo srityje. Nėra ko tikėtis pavyzdingos mirties. Bet ji bus daugmaž padori. Jis mirs savo mirtim, o ne iš baimės. Tačiau jam reikės padėti, Didenybe, reikės gero-kai padėti iki paskutinės akimirkos, iki pat paskutinio atodūσιο.

MARGERITA. Aš jam padėsiu. Išvarysiu iš jo baimę. Atplėšiu. Atmegsiu visus mazgus, išpainiosiu visas supainiotas gijas, atskirsiu grūdus nuo pelų, išrausiu tas kibias milžiniškas dirses, kurios laiko jį apraizgiusios.

GYDYTOJAS. Nebus lengva.

MARGERITA. Ir iš kur atsirado šitiek piktžolių, šitiek pasiutžolių?

GYDYTOJAS. Po truputį. Prisiveisė ilgainiui.

MARGERITA. Tu daraisi protingas, Didenybe. Tau ramiau?

MARI (*atsistodama, Karaliui*). Kadangi jos čia nėra, tu esi čia. Kai ji bus čia, tavęs nebebus, tu nesusitiksi su ja, tu jos nematysi.

MARGERITA. Gyvenimo apgaulės, septyni sofizmai! Žinome juos. Ji visada buvo čia, šalia, nuo pat pirmos

dienos, nuo pat užuomazgos. Ji yra daigas, kuris auga, žiedas, kuris skleidžiasi, vienintelis vaisius.

MARI (*Margeritai*). Tai irgi pirmutinė tiesa, mes tai irgi žinom.

MARGERITA. Tai pirmutinė tiesa. Ir paskutinė. Argi ne taip, Daktare?

GYDYTOJAS. Teisinga ir viena, ir kita. Nelygu kaip žiūrėsi.

MARI (*Karaliui*). Tu tikėjai manimi kadaise.

KARALIUS. Aš mirštu.

GYDYTOJAS. Dabar jis žiūri iš kitos pusės. Persikėlė į kitą vietą.

MARI. Jei žiūrима iš dviejų pusių, pasižiūrėk ir iš manošios.

KARALIUS. Aš mirštu. Aš negaliu. Aš mirštu.

MARI. Prarandu savo galią jam.

MARGERITA (*Mari*). Tavo žavesys ir tavo grožybės nebeturі galios.

SARGYBINIS (*skelbia*). Karalienės Mari žavesys Karaliui beveik nebeturі galios.

MARI (*Karaliui*). Tu mylėjai mane, tu vis dar myli mane, aš myliu tave kaip ir anksčiau.

MARGERITA. Ji vien apie save tegalvoja.

ŽIULJETA. Natūralu.

MARI. Aš myliu tave kaip ir anksčiau, aš vis dar myliu tave.

KARALIUS. Nebežinau, tai man nepadeda.

GYDYTOJAS. Meilė yra beprotė.

MARI (*Karaliui*). Meilė yra beprotė. Jeigu tavo meilė beprotė, jeigu tu myli beprotiškai, jeigu tavo meilė ab-

soliuti, mirtis nutolsta. Jei myli mane, jei myli viską, baimė išsisklaido. Meilė užplūsta tave, tu atsiduodi jai, ir baimė palieka tave. Visata yra vientisa, viskas prisikelia, tuštuma užsipildo.

KARALIUS. Aš pilnas, deja, tik - skylių. Mane gręžia. Skylės didėja, nematyt dugno. Svaigsta galva, kai pasi-
lenkiu ties savo paties skylėm, viskas baigta.

MARI. Niekas nebaigta, kiti mylės vietoj tavęs, kiti matys dangų vietoj tavęs.

KARALIUS. Aš mirštu pats.

MARI. Įeik į kitus, būk tie kiti. Amžinai bus... visa tai, visa tai.

KARALIUS. Kas visa tai?

MARI. Visa tai, kas yra. Tai nežūva.

KARALIUS. Dar yra... dar yra... dar yra tiek nedaug.

MARI. Jaunosios kartos išplečia pasaulį.

KARALIUS. Aš mirštu.

MARI. Žvaigždynai užkariauti.

KARALIUS. Aš mirštu.

MARI. Drąsuoliai laužia duris į dangų.

KARALIUS. Tegul sutaiso.

GYDYTOJAS. Be to, jie gamina gyvybės eliksyrą.

KARALIUS (Gydytojui). Nemokša! Kodėl tu pats jo anksčiau neišradai?

MARI. Atsiranda naujų šviesulių.

KARALIUS. Aš mirštu.

MARI. Tai visiškai naujos žvaigždės. Neištirtos žvaigždės.

KARALIUS. Užges. Beje, man vis tiek.

SARGYBINIS (skelbia). Jo Didenybės Karaliaus Beranžė nebedomina nei seni, nei nauji žvaigždynai!

MARI. Kuriasi naujas mokslas.

KARALIUS. Aš mirštu.

MARI. Kita išmintis, dar didesnis kvailumas, dar didesnis nemokšiškumas, visai kitoks, visiškai toks pat užima senųjų vietą. Tegul tave tai guodžia, tegul tave tai džiugina.

KARALIUS. Aš bijau, aš mirštu.

MARI. Tu visa tai paruošei.

KARALIUS. Netyčia.

MARI. Tu buvai etapas, dalis, šauklys. Tu - statybinė medžiaga. Tu - skaitmuo. Tave įtrauks į sąskaitą.

KARALIUS. Aš nebūsiu sąskaitininkas. Aš mirštu.

MARI. Visa, kas buvo, bus, visa, kas bus, yra, kas bus, yra buvę. Tu visiems laikams įrašytas į visuotines sąskaitų knygas.

KARALIUS. Kas ten knaisiosis po archyvus! Aš mirštu, tegul miršta ir visa kita, ne, tegul lieka, ne, tegul miršta, jei mano mirtis negali užpildyti pasaulių! Tegul viskas miršta. Ne, tegul viskas lieka.

SARGYBINIS. Jo Didenybė Karalius nori, kad visas likutis liktų.

KARALIUS. Ne, kad viskas mirtų.

SARGYBINIS. Jo Didenybė Karalius nori, kad viskas mirtų

KARALIUS. Kad viskas mirtų kartu su manim, ne, kad viskas liktų po manęs. Ne, kad viskas mirtų. Ne, kad viskas liktų. Ne, kad viskas mirtų, kad viskas liktų, kad viskas mirtų.

MARGERITA. Jis nežino, ko nori.

ŽIULJETA. Panašu, jis nebežino, ko nori.

GYDYTOJAS. Jis nebežino, ko nori. Protas gūra, tai senatviškas marazmas, silpnaprotystė.

SARGYBINIS (*skelbia*). Jo Didenybė silpnaprotis.

MARGERITA (*Sargybiniui, nutraukdama*). Nutilk, kvaily. Nebeteik spaudai sveikatos suvestinių. Jos prajuokins tuos, kurie dar gali juoktis ir girdėti. Jos pradžiugins kitus, kurie sugaus tavo žodžius telegrafu.

SARGYBINIS (*skelbia*). Jos Didenybės karalienės Margeritos įsakymu sveikatos suvestinės nebebus skelbiamos...

MARI (*Karaliui*). Karaliau, mano mielas Karaliau...

KARALIUS. Kai sapnuodavau košmarus ir verkdavau per miegus, tu mane pažadindavai, bučiuodavai, ramindavai.

MARGERITA. Dabar ji šito nebegali.

KARALIUS (*Mari*). Kai kankindavo nemiga ir eidavau iš kambario, tu irgi atsibusdavai. Vilkėdama rausvais gėlėtais naktiniais marškiniais, ateidavai į sosto salę ir, paėmusi už rankos, vesdavai miegoti.

ŽIULJETA. Panašiai būdavo ir mano vyrui.

KARALIUS. Kartu su manim sirgdavai sloga, gripu.

MARGERITA. Nebesirgisi sloga.

KARALIUS. Rytą kartu atmerkdamom akis, užmerksiu jas vienui vienas arba kiekvienas mūsų atskirai. Tuo pačiu metu galvojom apie tuos pačius dalykus. Tu užbaigdavai sakinį, kuri tik pradėdavau mintyse. Šaukdavau tave, kad nutrintum nugarą, kai maudydavausi vonioj. Tu parinkdavai man kaklaraiščius. Dėl to bardavomės. Niekas šito nežinojo, niekas šito nežinos.

MARGERITA. Koks miesčionis. Iš tiesų nėra jokio reikalo, kad kas žinotų.

KARALIUS (*Mari*). Tau nepatikdavo, kad aš susivėlęs. Šukuodavai mane.

ŽIULJETA. Graudi istorija.

MARGERITA (*Karaliui*). Daugiau nebebūsi susivėlęs.

ŽIULJETA. Vis tiek labai liūdna.

KARALIUS. Matuodavausi mano karūną, šveisdavai perlus, kad blizgėtų.

MARI (*Karaliui*). Ar myli mane? Myli mane? Aš myliu tave. Ar dar myli mane? Jis dar myli mane. Ar myli mane šią akimirka? Aš esu čia... štai čia... esu... žiūrėk, žiūrėk... gerai matyk mane... matyk mane nors kiek.

KARALIUS. Aš vis tiek myliu save, nors ir kažin kas, myliu save, aš dar jaučiu save. Matau save. Žiūriu į save.

MARGERITA (*Mari*). Gana! (*Karaliui*) Nebesižvalgyk atgal. Šitaip patariama. Arba paskubėk. Netrukus tau bus įsakyta. (*Mari*) Sakiau, tiktai kenki jam.

GYDYTOJAS (*žiūrėdamas į laikrodį ant rankos*). Jis vėluoja... Jis traukiasi atgal.

MARGERITA. Nieko tokio. Nesijaudinkite, ponas Daktare, ponas Budeli. Atgal, pirmyn, aplink... Visa tai numatyta, įeina į programą.

GYDYTOJAS. Smagus širdies priepuolis, ir nebūtume turėję šitiek vargo.

MARGERITA. Širdies priepuoliai - bankininkų dalia.

GYDYTOJAS. ...Arba abipusis plaučių uždegimas!

MARGERITA. Tai skurdžių, ne karalių mirtis.

KARALIUS. Galėčiau nuspręsti nemirti.

ŽIULJETA. Matote, jis nepasveiko.

KARALIUS. Galėčiau nuspręsti nenorėti, galėčiau nuspręsti nenorėti, galėčiau nuspręsti neapsispręsti!

MARGERITA. Mes tau padėsime apsispręsti.

SARGYBINIS (*skelbia*). Karalius su Daktaru gali priverst Karalių apsispręsti.

GYDYTOJAS. Tai mūsų pareiga.

KARALIUS. Kas, be paties Karaliaus, duos jums leidimą kėsintis į Karaliaus asmenį?

MARGERITA. Leidimą duoda jėga, besiklostančių įvykių jėga, Aukščiausias įstatymas, įsakymai.

GYDYTOJAS (*Margeritai*). Dabar mes ir vadovybė, ir įsakymai.

SARGYBINIS (*tuo metu, kai Žiuljeta ima vežioti Karalių krėslu aplink sceną*). Jo Didenybė, mano Vadas, išrado paraką. Pavogė ugnį iš dievų ir padegė paraką. Pasaulis vos nesusprogo. Savo paties rankomis jį sulaikė, perrišo virvute. Aš jam padėjau, nebuvo lengva. Su juo nelengva. Jis pirmas pasaulyje pastatė liejyklas. Išrado plieno gamybą. Jis dirbo po aštuoniolika valandų per parą. O mus dar daugiau vertė dirbti. Jis buvo Vyriausiasis inžinierius. Ponas Inžinierius sukūrė pirmą balioną, paskui diržablį. Pagaliau pats pastatė pirmą aeroplaną. Ne viskasėjo kaip iš pypkės. Pirmieji lakūnai bandytojai - Ikaras, o dar kiek kitų - nukrito jūron, kol pagaliau jis pats ryžosi tapti lakūnu. Aš buvau jo mechanikas. Daug seniau, kai dar buvo mažiukas dofinas, išrado karučius - kartu žaisdavom, paskui - bėgius, geležinkelį. Jis suprojektavo Eifelio bokštą, o kiek dar pjautuvų, plūgų, kuliųjų, traktorių. (*Karaliui*) Prisimenat, pone Mechanike, argi ne taip?

KARALIUS. Įdomu, traktorius buvau pamiršęs.

SARGYBINIS. Jis užgesino vienus ugnikalnius, o kitus pažadino. Pastatė Romą, Niujorką, Maskvą, Ženevą. Įkūrė Paryžių. Jis kėlė revoliucijas, kontrrevoliucijas, sukūrė religiją, jos reformą, kontrreformą.

ŽIULJETA. Į jį pažiūrėjęs nepasakytum.

SARGYBINIS. Jis parašė "Iliadą" ir "Odiseją".

KARALIUS. Kas yra automobilis?

ŽIULJETA (*tebevažinėdama jį su krėslu*). Kur pats važiuoja.

SARGYBINIS. Tuo pat metu ponas Istorikas parengė puikiausius Homero ir Homero epochos komentarus.

GYDYTOJAS. Taigi jis - kvalifikuočiausias iš visų.

KARALIUS. Aš visa tai padariau! Tikrai?

SARGYBINIS. Jis rašė tragedijas ir komedijas, prisidengęs Šekspyro slapyvardžiu.

ŽIULJETA. Tai jis Šekspyras?

GYDYTOJAS (*Sargybiniui*). Jūs privalėjote pasakyti tada, kai tyrinėtojai ėmė sukti galvas, norėdami nustatyti autorius asmenybę.

SARGYBINIS. Tai paslaptis. Jis neleido. Jis išrado telefoną, telegrafą, ir pats juos įvedė. Viską darė savo rankom.

ŽIULJETA. Jis nieko nemokėjo daryti savo rankom. Kad tik kiek, ir kviečiasi šaltkalvj.

SARGYBINIS. Vade, jūs buvote toks miklus!

MARGERITA. Jis nebemoka nei apsiaut, nei nusiaut.

SARGYBINIS. Neseniai išrado būdą skaldyti atomo branduolį.

ŽIULJETA. Jis nebemoka nei uždegt, nei užgesinti lempos.

SARGYBINIS. Didenybė, Vade, Mokytojai, ponas Direktorai...

MARGERITA (*Sargybiniui*). Mes žinom visus jo praeities nuopelnus. Nebevardink jų.

Sargybinis grįžta į savo vietą

KARALIUS (*vežiojamas krėsle*). Kas yra arklys?.. Štai langai, štai sienos, štai grindys.

ŽIULJETA. Jis pažino sienas.

KARALIUS. Daug nuveikiau, daug padariau. Ką, sako, nuveikiau? Pats nebežinau ką nuveikęs. Pamirštu. (*Tebevąžinėjamas*) Štai sostas.

MARI. Aš čia. Aš egzistuoju.

ŽIULJETA. Jis net nebepresimena arklio.

KARALIUS. Aš prisimenu rudą kačiuką.

MARI. Jis prisimena kačiuką.

KARALIUS. Turėjau tokį rudą kačiuką. Jį vadino žydišku

katinu. Radau jį laukuose, atimtą iš motinos, jis buvo tikras laukinukas. Dviejų savaičių, gal daugiau. Jau mokėjo draskytis ir kandžiotis. Buvo plėšrus. Aš jį pamaitinau, paglosčiau, pasiėmiau su savim. Išaugo švelniausias katinas. Kartą buvo pasislėpęs vienos viešnios, ponios, palto rankovėje. Tai buvo visų mandagiausias katinas, mandagus iš prigimties, tikras princas. Grįžęs vidurnaktį stiklinėm akim ateidavo pasisveikinti. Paskui nusvirduliuodavo į savo guolį. Rytą mus pažadindavo ropšdamasis į lovą. Kartą rado uždarytas duris. Pamėgino atidaryti, stūmė su paskuigaliu, supyko, pakėlė baisų triukšmą; ožiavosi visą savaitę. Jis labai bijojo dulkių siurblio, tai buvo baikštus katinas, neužsigrūdinęs, katinas poetas. Nupirkau jam prisukamą pelę. Sunerimęs ėmė ją uostyti. Kai pelę prisuko ir ji ėmė judėti, jis supurkštė, palindo po spinta. Kai užaugo, aplink namą ėmė valkiotis katės, meilindamosi jam, kviesdamos pas save. Jį apimdavo siaubas, jis nustėrdavo. Norėjom, kad susipažintų su pasauliu. Palikome po langų ant šaligatvio. Jis buvo prislėgtas. Aplinkui vaikštinėjo balandžiai, jis bijojo balandžių. Iš nevilties šaukėsi manęs, dejavo prisispaudęs prie sienos. Gyvūnai, kiti katinai jam buvo keisti padarai, kurių vengė, arba priešai, kurių bijojo. Gerau jautėsi tik su mumis. Mes buvom jo šeima. Jis nebijojo žmonių. Užšokdavo jiems ant pečių, laižydavo plaukus. Jis manė, kad mes katinai, o katinai yra kas kita. Tačiau vieną gražią dieną, matyt, nutarė išeiti. Jį sudraskė didelis kaimynų šuo. Atrodė kaip žaislinis katinas lėlė, pulsuojanti lėlė ištekėjusia akim, nuplėšta letena, kaip lėlė, vaikų sadistų sudraskyta.

MARI (*Margeritai*). Nereikėjo palikti atvirų durų, buvau įspėjusi.

MARGERITA. Nekenčiau to sentimentalaus ir bailaus padaro.

KARALIUS. Kaip aš jo gailėjausi! Jis buvo geras, gražus, protingas, kupinas gerų savybių. Jis mane mylėjo, mane mylėjo. Vargšas katinas, mano vienišas katinas.

Ši tirada apie katiną turi būti išsakyta įdedant kuo mažiausiai jausmo; karalius kalba lyg apsvaigęs, lyg pro miglą, nugrimzdęs į save, gal tik išskyrus paskutinę repliką, kuri atskleidžia jo neviltį

GYDYTOJAS. Sakiau, kad vėluoja.

MARGERITA. Aš seku. Jo vėlavimas neperžengia reglamento ribų. Sakau, kad tai buvo numatyta.

KARALIUS. Aš jį sapnuodavau... Kai gulėdavo židinyje ant žarijų, Mari stebėdavosi, kad nesudega; sakydavau jai: "Katės nedega, jos nedegančios". Kniaukdamas išlindo iš židinio, nuo jo kilo karšti dūmai, tai buvo nebe jis, įvyko metamorfozė! Tai buvo kitas katinas, bjaurus, storas. Didžiulė katė. Jis panėšėjo į Margeritą.

Žiuljeta valandėlę stabteli, palikdama Karalių scenos priešakyje, vidury, veidu į publiką

ŽIULJETA. Kokia nelaimė, kaip gaila, jis buvo toks geras karalius.

Karalius vėl vežiojamas

GYDYTOJAS. Su juo nebuvo lengva. Gana piktas. Kerštingas. Žiaurus.

MARGERITA. Garbėtroška.

ŽIULJETA. Buvo dar piktesnis už jį.

MARI. Jis buvo švelnus, jis buvo meilus.

SARGYBINIS. Mes jį labai mylėjom.

GYDYTOJAS (*Sargybiniui ir Žiuljetai*). O abudu skųsdavotės.

ŽIULJETA. Kas buvo - pražuvo.

GYDYTOJAS. Keletą kartų judu turėjau užstoti.

MARGERITA. Jis klausė tik karalienės Mari.

GYDYTOJAS. Jis buvo griežtas, rūstus, kad ir neteisus.

ŽIULJETA. Jį taip mažai matydavom. Bet vis dėlto matydavom, dažnai matydavom.

SARGYBINIS. Jis buvo galingas. Kirsdindavo galvas, tai tiesa.

ŽIULJETA. Ne tiek daug ir nukirsdino.

SARGYBINIS. Visuomenės labui.

GYDYTOJAS. Rezultatas: mes apsupti priešų.

MARGERITA. Matote, kaip nusiritom. Nebėra valstybės sienų, nuo kaimyninių šalių mus skiria gilėjanti duobė.

ŽIULJETA. Tuo geriau. Jie nebegali mūsų užpulti.

MARGERITA. Praraja didėja. Po ja duobė, virš jos duobė.

SARGYBINIS. Mes laikomės paviršių.

MARGERITA. Neilgai teišsilaikysime.

MARI. Verčiau žūtume kartu su juo.

MARGERITA. Mes esame tik paviršius, mes būsim tik praraja.

GYDYTOJAS. Šitaip atsitiko dėl jo kaltės. Jis nieko nenorėjo palikti po savęs. Jis negalvojo apie tuos, kurie užims jo vietą. Po jo kad ir tvanas. Blogiau nei tvanas, po jo - nieko. Nedėkingasis, egoistas.

ŽIULJETA. De mortui nihil nisi bene.* Jis buvo didelės karalystės valdovas.

MARI. Jis buvo jos centras. Jis buvo jos širdis.

ŽIULJETA. Jis buvo jos rezidencija.

SARGYBINIS. Karalystė buvo nusidriekusi labai plačiai, labai plačiai. Nebematei jos ribų.

ŽIULJETA. Beribė erdvėje.

MARGERITA. Bet ribota laike. Ir beribė, ir efemeriška drauge.

* Apie mirusį gerai arba nieko (lot.).

ŽIULJETA. Jis buvo jos valdovas, pirmas pavaldinys, jis buvo jos tėvas, jis buvo jos sūnus. Jis buvo karūnuotas vos tik jam gimus.

MARI. Jiedu kartu užaugo, karalystė ir jis.

MARGERITA. Jie kartu žengia nebūtin.

ŽIULJETA. Jis buvo karalius, visų pasaulių šeimininkas.

GYDYTOJAS. Anoks ten šeimininkas. Jis nepažinojo savo karalystės.

MARI. Ji buvo per daug išsiplėtusi.

ŽIULJETA. Žemė žūsta kartu su juo. Žvaigždės gęsta. Vanduo dingsta. Dingsta ugnis, pasaulis, ištisi pasauliai. Kokioj baldų saugykloj, kokiam rūsy, kokiam sendaikčių sandėly, kokioj palėpėj galėtum visa tai sukrauti ir išsaugoti? Tam reikia vietos.

GYDYTOJAS. Mirdami karaliai kabinasi į sienas, į medžius, į fontanus, į mėnulį; jie kabinasi į...

MARGERITA. O šitie atsikabina.

GYDYTOJAS. Šitie tirpsta, garuoja, nebelieka jų nei lašo, nei dulkelės, nei šešėlio.

ŽIULJETA. Jis nešasi visa tai su savimi į bedugnę.

MARI. Jis buvo gerai sutvarkęs savo pasaulį. Jis nebuvo jo tikrasis šeimininkas. Būtų tapęs juo. Per anksti miršta. Jis suskirstė metus į keturis laikus. Šiaip ar taip, jis gerai tvarkėsi. Jis išgalvojo medžius, kvapus, spalvas.

SARGYBINIS. Pagal Karalių ir pasaulis.

MARI. Jis išrado okeanus ir kalnus: Monblanas maždaug penkių tūkstančių metrų aukščio.

SARGYBINIS. Himalajai per aštuonis tūkstančius.

MARI. Nuo medžių krisdavo lapai ir vėl ataugdavo.

ŽIULJETA. Sumaniai padaryta.

MARI. Vos gimęs, pačią pirmą dieną, sukūrė saulę.

ŽIULJETA. Negana to, įsakė įskelt ugnį.

MARGERITA. Buvo bekraštės valdos, buvo žvaigždės, buvo miestai, buvo žmonės, buvo veidai, buvo pastatai, buvo kambariai, buvo lovos, buvo šviesa, buvo naktis, buvo karai, buvo taika.

SARGYBINIS. Buvo sostas.

MARI. Buvo jo ranka.

MARGERITA. Buvo žvilgsnis, buvo kvėpavimas...

ŽIULJETA. Jis tebekvėpuoja, nes aš esu čia.

MARGERITA (*Gydytojui*). Ar jis dar kvėpuoja?

ŽIULJETA. Taip, Didenybe. Jis tebekvėpuoja, nes mes esame čia.

GYDYTOJAS (*apžiūrinėdamas ligonį*). Taigi taigi, akivaizdu. Jis tebekvėpuoja. Inkstai nebeveikia, bet kraujas cirkuliuoja. Cirkuliuoja, ir tiek. Jo stipri širdis.

MARGERITA. Turės liautis. Kam reikalinga širdis, kuri plaka veltui?

GYDYTOJAS. Tikrai. Plaka kaip pamišusi. Girdite? (*Girdėti padūkęs Karaliaus širdies plakimas*) Silpnai, tankiai, lėčiau, vėl daužosi kaip patrakus.

*Nuo Karaliaus širdies dūžių dreba visas namas.
Plyšys sienoje plečiasi, pasirodo naujų plyšių. Dalis lubų gali nugriūti arba dingti*

ŽIULJETA. O Dieve! Viskas sugrius!

MARGERITA. Pamišusi širdis, pamišėlio širdis!

GYDYTOJAS. Panikos apimta širdis. Jis atiduoda ją visiems.

MARGERITA (*Žiuljetai*). Netrukus nurims.

GYDYTOJAS. Mums žinomos visos fazės. Šitaip buvo ir bus iki pat pasaulio pabaigos.

MARGERITA (*Mari*). Tai tik patvirtina, kad jo pasaulis nėra vienintelis.

ŽIULJETA. Jis taip nemanė.

MARI. Pamiršta mane. Dabar jis pamiršta mane. Jaučiu, palieka mane. Jei jis mane pamirš, aš būsiu niekas. Kam aš begyvensiu, jei man nėra vietos jo pamišusioj širdy. Laikykis, laikykis. Sugniaužk iš visų jėgų rankas. Nepalik manęs.

ŽIULJETA. Jis nebeturi jėgų.

MARI. Kabinkis, nepalik manęs. Aš - tavo gyvenimas. Aš - tavo gyvenimas, tu - mano gyvenimas. Ar supranti? Jeigu pamirši mane, jei paliksi mane, aš nebegalėsiu gyventi, aš būsiu niekas.

GYDYTOJAS. Jis bus puslapis dešimties tūkstančių puslapių knygoje; ją padės į biblioteką kartu su milijonu kitų knygų į vieną iš milijono bibliotekų.

ŽIULJETA. Ne taip lengvai rasi tą puslapį.

GYDYTOJAS. Nieko tokio. Atrasi jį pagal alfabetinį arba dalykinį katalogą... jei popierius nepavirs dulkėmis... tačiau, be jokios abejonės, sudegs anksčiau. Bibliotekose nuolat kyla gaisrai.

ŽIULJETA. Jis gniaužia kumščius, jis vėl kabinasi. Priešinasi. Grįžta pasauliui.

MARI. Grįžta man.

ŽIULJETA (Mari). Jį prikelia jūsų balsas, jis atmerkė akis, žiūri į jus.

GYDYTOJAS. Taip, jo širdis dar kybo.

MARGERITA. Bet kur? Nieko sau merdėja! Spygliuotoj gyvatvorėj. Ji spygliuotoj gyvatvorėj. Kaip ją iš ten ištraukti? (Karaliui) Esi įklimpęs purve, įstrigęs tarp spyglių.

ŽIULJETA. Kai išsikapanos, liks batai.

MARI. Stipriai laikyk mane, aš tave laikau. Žiūrėk į mane, aš žiūriu į tave.

Karalius žiūri į ją

MARGERITA. Ji glumina tave. Nebegaltok apie ją, tau palengvės.

GYDYTOJAS. Atsisakykite, Didenybe. Išsižadėkite, Didenybe.

ŽIULJETA. Išsižadėkite, jei taip reikia

Žiuljeta vėl jį veža ir sustoja ties Mari

KARALIUS. Aš girdžiu, aš matau. Kas tu esi? Ar esi mano motina, ar esi mano sesuo, ar esi mano žmona, ar esi mano duktė, ar esi mano dukterėčia, ar esi pusseserė?.. Aš pažįstu tave. *(Pasuka jį į Margeritą)* Negailestingoji! Ko tu likai prie manęs? Ko pasilenkei prie manęs? Eik šalin, eik šalin!

MARI. Nežiūrėk į ją. Atsuk savo žvilgsnį į mane, įdėmiai žiūrėk. Turėk vilties. Aš esu čia. Prisimink. Aš - Mari.

KARALIUS (Mari). Mari!?

MARI. Jei nebeprisimeni, žiūrėk į mane, išmok iš naujo, kad aš - Mari, išmok mano akis, išmok mano veidą, išmok mano plaukus, išmok mano rankas.

MARGERITA. Jūs jį varginate, jis nebegali mokytis.

MARI (Karaliui) Jei nepajėgsiu tavęs sulaikyti, vis tiek atsigręžk į mane. Aš čia. Saugok mano atvaizdą, pasiimk su savim.

MARGERITA. Jis neturi tiek jėgų, negalės jo vilkti su savim, šešėliui per sunku, nereikia, kad jo šešėlį draskytų kiti šešėliai. Svoris jį lenktų prie žemės. Jo šešėlis plūs kraujais, jis nebegalės slinkti į priekį. Jis turi būti lengvas. *(Karaliui)* Nusikratyk ją, numesk krovinį.

GYDYTOJAS. Laikas pradėti išmetinėti svorį. Nusikratykite, Didenybe.

Karalius atsistoja, bet jo eisena kitokia, trūkčiojantys judesiai, jau kiek panašus į lunatiką. Kuo toliau, tuo labiau krenta į akis toji lunatiška eisena

KARALIUS. Mari?

MARGERITA (*Mari*). Matai, jis nebesupranta tavo vardo.

ŽIULJETA (*Mari*). Jis nebesupranta jūsų vardo.

SARGYBINIS (*skelbia kaip visada*). Karalius nebesupranta Mari vardo!

KARALIUS. Mari! (*Tardamas tą vardą, gali ištiesti rankas, paskui bejėgiškai nuleisti*)

MARI. Jis taria mano vardą.

GYDYTOJAS. Taria jo nesuprasdamas.

ŽIULJETA. Kaip papūga. Tai tik negyvi skiemenys.

KARALIUS (*Margeritai, atsisukęs į ją*). Aš tavęs nepažįstu, aš nemyliu tavęs.

ŽIULJETA. Jis žino, ką reiškia nepažinti.

MARGERITA (*Mari*). Jis išeis nešinas mano atvaizdu. Jam nebus sunku. Kai reikės, paliks jį. Yra prietaisas, su kurio pagalba atvaizdas atsiskirs. Valdoma per atstumą, spaudžiant mygtuką. (*Karaliui*) Matyk geriau.

Karalius atsisuka į publiką.

MARI. Jis jūsų nemato.

MARGERITA. Jis tavęs nebemato.

Mari staiga dingsta - tai sceninis triukas

KARALIUS. Dar yra... yra...

MARGERITA. Nebematyk, kas yra.

ŽIULJETA. Nebemato.

GYDYTOJAS (*apžiūrinėdamas ligonį*). Jis tikrai nebemato. (*Vedžioja pirštu prieš Karaliaus akis; gali pavadžioti uždegta žvake ar žiebtuvėliu, ar degtuku prieš Beranžė akis. Jo žvilgsnis nebereaguoja*)

ŽIULJETA. Jis nebemato. Gydytojas pareiškė oficialiai.

SARGYBINIS. Jo Didenybė oficialiai aklas.

MARGERITA. Jis pasižiūrės į save. Geriau matys.

KARALIUS. Aš matau daiktus, matau veidus ir miestus, ir miškus, aš matau erdvę, matau laiką.

MARGERITA. Matyk dar toliau.

KARALIUS. Negaliu toliau.

ŽIULJETA. Jį supa horizontas ir uždaro.

MARGERITA. Permesk žvilgsnį anapus to, ką matai. Už kelio, kiaurai kalną, už miško, kurio taip ir neišretinai.

KARALIUS. Negaliu eiti toliau, priešais mane okeanas, nemoku plaukti.

GYDYTOJAS. Netreniruotas!

MARGERITA. Tai tik fasadas. Gilinkis į daiktų esmę.

KARALIUS. Mano viduriuose yra veidrodis, viskas atspindi, matau vis geriau ir geriau, matau pasaulį, matau nueinantį gyvenimą.

MARGERITA. Ženk anapus atspindžių.

KARALIUS. Matau save. Už visų daiktų esu aš. Kur tik pažiūrėsi, visur daugiau nei aš. Aš esu žemė, aš esu dangus, aš esu vėjas, aš esu ugnis. Ar aš esu visuose veidrodžiuose, ar aš esu visko veidrodis?

ŽIULJETA. Jis per daug myli save.

GYDYTOJAS. Gerai žinoma psichinė liga: narcisizmas.

MARGERITA. Eikš, priartėk.

KARALIUS. Nėra kelio.

ŽIULJETA. Jis girdi. Kalbėdamas pasuka galvą, pastato ausį, tiesia viena ranką, tiesia kitą.

SARGYBINIS. Ką jis nori sučiupti.

ŽIULJETA. Jis ieško atramos.

Kurį laiką Karalius aklai, netvirtu žingsniu juda į priekį

KARALIUS. Kur sienos? Kur rankos? Kur durys? Kur langai?

ŽIULJETA. Sienos čia, Didenybe, mes visi čia. Štai ranka.

Žiuljeta veda Karalių dešinėn, kad galėtų paliesti sieną

KARALIUS. Siena čia. Skeptrą!

Žiuljeta paduoda

ŽIULJETA. Štai jis.

KARALIUS. Sargybini, kur tu, atsiliepk.

SARGYBINIS. Visada jūsų paslaugoms, Didenybe. Visada jūsų paslaugoms. (*Karalius žengia keletą žingsnių į Sargybiniį. Liečia jį*) Taigi aš čia; taigi aš čia.

ŽIULJETA. Toje jūsų menės pusėje, Didenybe.

SARGYBINIS. Prisiekiu, Didenybe, mes jūsų nepaliksime.

Sargybinis staiga dingsta

ŽIULJETA. Mes čia, šalia jūsų, mes liksim čia.

Žiuljeta staiga dingsta

KARALIUS. Sargybini! Žiuljeta! Atsiliepkit! Aš jūsų nebegirdžiu. Daktare, ar aš apkurtau?

GYDYTOJAS. Ne, Didenybe, dar ne.

KARALIUS. Daktare!

GYDYTOJAS. Atleiskite, Didenybe, aš turiu išeiti. Spiria reikalai. Labai gaila, prašau atleisti.

Gydytojas išeina lankstydamasis kaip marionetė per kairiąsias duris scenos gilumoje. Išeina atbulas, visa laiką žemai lankstydamasis ir atsiprašinėdamas

KARALIUS. Jo balsas tolsta, žingsnių garsas silpsta, jo čia nebėra!

MARGERITA. Jis gydytojas, jį spiria profesiniai reikalai.

KARALIUS (*tiesia rankas, prieš išeidama Žiuljeta bus pastačiusi krėslą, kad netrukdytų vaidinimui*). Kur visi kiti? (*Ateina prie pirmojo plano kairiųjų durų, paskui eina prie dešiniųjų pirmo plano durų*) Jie išėjo, jie mane užrakino.

MARGERITA. Visi tie žmonės slėgė tave. Jie tau trukdė vaikščioti. Jie laikėsi įsikibę į tave, maišėsi tau po kojom. Prisipažink, jie varžė tave. Dabar lengviau eiti. (*Karalius vaikščioja laisviau*) Tau liko penkiolika minučių.

KARALIUS. Man reikalingi jų patarnavimai.

MARGERITA. Aš juos vaduoju. Esu karalienė visų patarnavimams.

KARALIUS. Neišleidau atostogų. Sugrąžink juos, pašauk.

MARGERITA. Jie pasišalino. Tu pats šito norėjai.

KARALIUS. Nenorėjau.

MARGERITA. Jei nebūtum norėjęs, jie nebūtų galėję išeiti. Tu negali pakeisti savo valios. Tu leidai jiems dingti.

KARALIUS. Tegul grįžta.

MARGERITA. Tu nebežinai jų vardų. Kaip jie vadinosi? (*Karalius tyli*) Kiek jų buvo?

KARALIUS. Ko - jų?.. Nemėgstu, kai mane užrakina. Atidaryk duris.

MARGERITA. Truputį kantrybės. Po valandėlės durys plačiai atsivers.

KARALIUS (*kiek patylėjęs*). Durys... Kokios durys?

MARGERITA. Ar buvo durys, ar buvo pasaulis, ar tu gyveni?

KARALIUS. Aš esu.

MARGERITA. Nebekrutėk. Pavargsi.

Karalius elgiasi kaip liepiamas

KARALIUS. Aš esu... Iš gelmių kyla garsai, aidai, paskui tolsta, tylą. Aš kurčias.

MARGERITA. Bet tu girdėsi mane, geriau girdėsi mane. (*Karalius stovi nejudėdamas ir tyli*) Būna, kad sapnuoju. Įsijauti į sapną, patiki juo, pamėgsti. Rytą, kai atmerki akis, abu pasauliai dar kurį laiką būna susilieję. Nakties veidai šviesoje išblanksta. Norėtum juos prisiminti, norėtum sulaikyti. Jie slysta iš rankų, negailestinga dienos realybė juos išstumia. Ką aš sapnavau, klausi savęs. Kas ten darėsi? Ką aš bučiavau? Ką mylėjau? Ką aš sakiau ir ką man sakė? Suvoki, jog nejučiom ilgiesi tų dalykų, kurie buvo ar atrodo buvę. Nebežinai, kas buvo aplink tavę. Nebežinai.

KARALIUS. Aš nebežinau, kas buvo aplinkui. Žinau, kad tai buvau aš, ir kažkas vyko. O kas vyko?

MARGERITA. Tave tebepančioja virvės, kurių neatmezgiau. Arba nenukirpau. Rankos dar kabinasi į tavę ir sulaiko.

*Margerita eina apie Karalių ir karmo tuštumoje,
tarsi rankose turėtų nematomas žirkles*

KARALIUS. Aš. Aš. Aš.

MARGERITA. Šitas tu - ne tu. Tai svetimi daiktai, priekariai, šlykštūs parazitai. Amalas, apsėdęs šaką. Gebenė, apraizgiusi sieną, nėra siena. Tu linksti po našta, ji slegia tavo pečius, ir tai tavę sendina, o svarsčiai ant kojų, kur velki, stabdo tavo žingsnį. (*Margerita pasilenkia, nuima nuo Karaliaus kojų nematomus svarsčius, paskui atsitiesia, sunkiai juos keldama*) Tonų tonos, tonų tonos, jie sveria tonų tonas. (*Dedasi metanti tuos pasvarus į šalį, paskui su palengvėjimu atsitiesia*) U-u-uf! Kaip tu galėjai tokį svorį tampyti visą gyvenimą! (*Karalius stengiasi atsitiesti*) Vis galvodavau, kodėl tu pakumpęs - taigi tas maišas kaltas! (*Margerita dedasi nuimanti Karaliui nuo pečių maišą ir bloškia jį*) Ir tas ubago krepšys. (*Tą patį Margerita daro su krepšiu*) Ir tie atsarginiai batai.

KARALIUS (*neaiškiai mykia*). Ne.

MARGERITA. Ramiau! Tau nebereikės to atsarginio apavo. Nei to karabino, nei tos patrankos. (*Daro tą patį, ką ir su maišu*) Nei tos dėžės su įrankiais. (*Tie patys judesiai; Karalius protestuoja*) Nei to kardo. Atrodo, nenori atiduoti. Senas, visiškai surūdijęs kardas. (*Atima, nors Karalius negrabiai priešinasi*) Netrukdyk. Būk paklusnus. (*Suduoda Karaliui per rankas*) Gana spyriotis. Tau norima tik gero; tavo apsiaustas apkibęs spygliais ir žvynais, lianomis, dumbliais, šlapiais ir smalingais lapais. Jie limpa, limpa. Aš juos nurenku, jie palieka dėmes, sutepė apsiaustą. (*Daro judesius, lyg rankiotų, nuplėšinėtų*) Iš sapno grįžti į tikrovę. Na štai, apvaliau nuo to šlamšto, tų šlykštynių. Tavo apsiaustas dabar daug gražesnis, tu daug švaresnis. Tau labiau tinka. Dabar pirmyn. Duok man ranką, nagi duok ranką, nebijok, kad ir paslysi, sulaikysiu. Nedrįsti.

KARALIUS (*neaiškiai prisimena*). Aš.

MARGERITA. Nieko panašaus! Jis įsivaizduoja esąs viskas. Mano, kad jo esybė yra visa ko esybė. Reikia tai išmušt jam iš galvos. (*Kalba toliau, tarsi drąsindama*) Viskas išliks atmintyje be prisiminimų. Tirpdamas vandeny, druskos krislelis neišnyksta, jis pasūdo vandenį. O, žiūrėk, atsitiesei, nebesikūprini, tau nebelaužo strėnų, nebesuka sąnarių. Gerokai vargino, ar ne? Tu pasveikai, dabar tu sveikas. Gali eit į priekį, eik, eime, duok ranką. (*Karaliaus pečiai vėl kiek pakumpsta*) Nebesikūprink, pečių nebeslegia našta... Ak, tie sąlyginiai refleksai, kokie jie tvarūs... Sakau gi - tau ant pečių nebėra naštos. Atsitiesk. (*Padedą jam atsitiesti*) Ranką!.. (*Karalius dvejoja*) Koks jis neklusnus! Nelaikyk sugniaužto kumščio, išskėsk pirštus. Ką ten laikai? (*Atgniaužia jo kumštį*) Taigi rankoj laiko visą karalystę. Jos miniatiūrą - mikrofيلمus... sėklas. (*Karaliui*) Tie grūdai neišdygs, sėklos sudulėjo, vieni pelai. Mesk juos, atpalaiduok pirštus, įsakau tau atgniaužti pirštus, išmesk lygumas, išmesk kalnus. Va taip. Liko tik dulkės. (*Ima jį už rankos ir tempia su savim, nors Karalius dar spyriojasi*) Eikš. Ir vėl spyriojasi. Iš kur tiek jėgų? Ne, ne, nė nemėgink atsigulti ir nesisėsk, nėra ko klupčioti. Nebijok, aš vedu tave. (*Veda jį už rankos per sceną*) Na,

matai, kad gali, visai nesunku, ar ne? Padariau nuožulnią įkalnę. Vėliau ji bus statmena, nieko tokio, būsi atgavęs jėgas. Nesukinėk galvos, norėdamas pamatyti tai, ko niekad nebepamatysi; susitelk, nukreipk akis į savo širdį, jeik, jeik, taip reikia.

KARALIUS (*užmerktom akim eina į priekį, vedamas už rankos*). Imperija... Ar kas kada matė tokią imperiją: dvi saulės, du mėnuliai, ją gaubia du dangaus skliautai, teka dar viena saulė, dar viena. Pasirodo trečias skliautas, kyla, įsitvirtina danguje! Kol leidžiasi viena saulė, teka kitos... Aušra ir sutemos vienu metu... Tos valdos driekiasi už jūrų marių, už vandenynų, kurie įsiurbia vandenynus.

MARGERITA. Eik per juos.

KARALIUS. Už septynių šimtų septyniasdešimt septynių polių.

MARGERITA. Dar toliau, dar toliau. Rišnok gi, risnok.

KARALIUS. Žydra žydra.

MARGERITA. Dar skiria spalvas. Spalvoti prisiminimai. Jis neturi klausos. Jo vaizduotė regimoji, tikras dailininkas... Baisus monochromijos šalininkas. (*Karaliui*) Atsižadėk ir tos imperijos. Atsižadėk ir spalvų. Jos tave dar trikdo, gaišina. Tu nebegali sustoti, neturi teisės. (*Paleidžia Karaliaus ranką*) Eik vienas, nebijok. Eik. (*Margerita scenos kampe iš tolo vadovauja Karaliui*) Nebėra dienos, nebėra nakties, nebėra dienos, nebėra nakties. Vedlys - ratas, kuris sukasi priešais tave. Neišleisk jo iš akių, eik, kur jis veda, neprisikišk per arti, jis liepsnoja, tu gali sudegti. Pirmyn, aš praskiriu krūmokšnius, atsargiai, neatsitrenk į tą šešėlį dešinėje... Lipnios rankos, negailestingos rankos, negrįžkite šen, traukitės šalin. Nelieskite jo, arba primušiu! (*Karaliui*) Nesigręžtiok. Atsargiai, kai rėje bedugnė, nebijok to seno vilko, kur staugia... jo iltys popierinės, jis netikras. (*Vilkui*) Vilke, dink iš akių. (*Karaliui*) Nebijok ir žiurkių. Jos negali tau sukandžioti kojų

pirštų. (*Žiurkėms*) Žiurkės ir gyvatės, dinkit! (*Karaliui*) Nesileisk sugraudinamas to elgetos, kuris siekia tavo rankos... Saugokis senės, kuri ateina... Neimk stiklo vandens, kurį tau duoda... Nesi ištroškęs. (*Isivaizduojamai senei*) Jo nereikia pagirdyti, moterie, jis nėra ištroškęs. Neužgriozdinkit jam kelio. Dinkit iš akių. (*Karaliui*) Perlipk užtvarą... Sunkvežimis nesuvažinės tavęs, tai miržas... Gali pereiti, eik... Ne, ne, šimtažiedžiai nédainuoja, net ir laukiniai. Aš sugeriu jų balsus; juos pačius išraunu!.. Nesiklausyk upelio čiurlenimo. Šiaip jo negirdėti. Upelis irgi netikras, čiurlenimas dirbtinis... Dirbtiniai balsai, nutilkite. (*Karaliui*) Niekas tavęs nebešaukia. Pauostyk paskutinį sykį tą gėlę ir mesk. Pamiršk jos kvapą. Tu nebegali kalbėti. Ir su kuo kalbėtum? Taip, gerai, kelk viena koją, kitą. Štai lieptelis, nebijok svaigulio. (*Karalius eina sosto laiptelių link*) Laikykis tiesiai, lazdos nereikia, beje, ir neturi. Nesilenk, svarbiausia, negriūk. Lipk, lipk. (*Karalius palipėja kokiais trim ar keturiais sosto laipteliais*) Aukščiau, dar aukščiau, lipk, dar aukščiau, dar aukščiau. (*Karalius stovi prie pat sosto*) Atsigręžk, žiūrėk kiaurai mane. Žiūrėk į tą veidrodį be atvaizdo, stovėk tiesiai... Duok man savo kojas, dešinę, kairę. (*Jai duodant įsakymus, Karaliaus galūnės stingsta*) Duok pirštą, duok du pirštus... tris... keturis... penkis... visus dešimt pirštų. Palik dešinę ranką, kairę ranką, krūtinę, abu pečius ir pilvą. (*Karalius stovi kaip stabo ištiktas*). Štai ir viskas matai, tu praradai žadą, širdžiai nebereikia plakti, nebėra prasmės kvėpuoti. Veltui blaškeisi, ar ne? Gali sėstis.

Margerita staiga dingsta dešinėje pusėje

Karalius sėdi soste. Paskutinėje mizanscenoje galėjai pamatyti vieną po kito dingstant duris, langus, sosto salės sienas. Ši dekoracijos kaita labai svarbi

Dabar scena tuščia, tik Karalius sėdi soste, blyškiai pilkos spalvos apšviestas. Paskui Karalius su sostu irgi dingsta

Pagaliau lieka vien blyški šviesa

*Langai, durys, sienos, Karalius ir sostas dingsta iš
lėto, vienas po kito, labai aiškiai. Karalius soste
kurį laiką turi būti matomas, paskui nuskęsta lyg
rūke*

U ž d a n g a

Paryžius, 1962 m. spalio 15 - lapkričio 15 d.